КПСС XXV СЪЕЗДИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛАЙЛИК

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 34 (5638).

19 ФЕВРАЛЬ ПАЙШАНБА

1976 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

БЕКОБОД районидаги Ойбек номли совхоз механизаторлари баҳорга пухта тараддуд кўрмоқдалар. Шу кунгача улар барча экиш агрегатларини ремонтдан чиқариб, мавсумга шай қилиб қўйдилар. Суратда: совхознинг марказий ремонт устахонаси слесари М. Йўлдошев иш устида. У кунлик топшириқни бир ярим-икки ҳисса адо этмоқда.
Т. Маҳкамов фотоси.

ЧОРВАЧИЛИК ХОДИМЛАРИ! МУСОБАҚАНИ ҲАР ТОМОНЛАМА АВЖ ОЛДИРИНГ!

Тошкент районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхози сут соғувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мунаввар ИСОҚОВА

сутни машинада соғиб олиш устаси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Давлат мукофоти лауреати Лейда Аугустовна Пейпс бошчилигидаги эстониялик илғор сут соғувчиларнинг ўзларига бириктилган сигирлар группасидан ҳар куни бир тоннадан сут соғиб олиш юзасидан бошлаган ташаббусларини қўллаб-қувватлашни

ТАКЛИФ ЭТАДИ;

ўнинчи беш йилликнинг биринчи йилида ҳар бир сигирдан 6100 килограммдан, бутун группадан 183 тонна сут соғиб олиш, беш йилликда 1023 тонна сут соғиб олиш, барча маҳсулотни фақат биринчи сортга топшириш

МАЖБУРИЯТИНИ ОЛАДИ;

Бухоро область Ғиждувон районидаги «Коммунизм» колхози сут соғувчиси, СССР Олий Советининг депутати Муҳтарам Ғаффоровани

МУСОБАҚАГА ЧАҚИРАДИ;

илoжи борича кўпроқ республика сут соғувчиларини ҳар бир фермада юксак сифатли сут соғиб олиш учун курашда актив қатнашишга

ДАЪВАТ ЭТАДИ;

КЎПЛАБ ЮКСАК СИФАТЛИ МАҲСУЛОТ ЕТИШТИРАЙЛИК

Мен Ўзбекистон Компартиясининг XIX съезди делегати бўлишдек бахтга мушарраф бўлдим. Бу съездда партия ташкилоти, бутун республика меҳнаткашларининг тўққизинчи беш йиллик йилларидаги ишлари натижалари якунланди, янги беш йиллик марралари белгиланди. Босиб ўтилган йўл натижалари ҳаммамизни қувонтиради ва руҳлантиради, юксак мақсадлар эса янги-янги меҳнат зафарларига илҳомлантиради.

Ўзбекистон меҳнаткашлари ўнинчи беш йилликнинг биринчи йилини, самарадорлик ва сифат беш йиллигини муваффақиятли бошладилар. Ҳозирги вақтда бутун мамлакат КПССнинг навбатдаги XXV съездини муносиб кутиб олиш иштиёқида яшамоқда. Бизнинг колхозчиларимиз ҳам ана шу мақсад билан фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Хўжалигимиз чорвадорлари эришилган ютуқлар билан фахрланадилар: Давлатга сут топшириш беш йиллик плани анча ортиғи билан бажарилди, сут етиштириш 2,7 баравар, гўшт етиштириш икки баравар кўпайди. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг барча тармоқларида юксак кўрсаткичларга эришилди. Хўжалигимизда ўнинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли амалга ошириш учун пухта замин яратилди.

Сўнгги йилларда чорвачиликда меҳнат кескин ўзгарди. Буни бизнинг фермамиз мисолида ҳам кўриш мумкин. Механизацияни жорий қилиш билан меҳнат маданияти яхшиланди, иш унумдорлиги ошди, маҳсулот сифати кўтарилди, энг асосийси чорванинг маҳсулдорлиги анча ортди. Ана шуларнинг ҳаммаси сут соғувчиларга ўз малакаларини оширишлари, фарзандларини тарбиялашлари, маданий дам олишлари учун кўпроқ вақт ажратишларига имконият туғдирди.

Сут соғувчилар маҳоратининг ошганлиги, социалистик мусобақанинг кенг қулоч ёйиши ўтган беш йилликда юксак натижаларга эришишда катта роль ўйнади. Бизнинг фермамизда мураббийлик ажойиб анъанага айланди. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳикоят Абдуллаева менга мураббийлик қилган эди. Мен Ўзбекистон чорвачилик илмий-текшириш институтининг экспериментал базасида ишловчи, донгдор сут соғувчи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Анастасия Ивановна Чудняадан ҳам кўп тажриба ўргандим. Ҳозир менинг ҳам ўз шогирдларим бор. Волида Мусаева, Мактуба Салимова, Дусенгул Кўчкинбоевалар шулар жумласидандир. Мен уларга ўз маҳоратим «сир»ларини ўргатяпман.

Ўтган беш йилликда мен ҳар бир сигирдан ҳар йили 4600 килограммдан сут соғиб олдим, умуман менинг группам беш йиллик топшириғидаги 530 тонна ўрнига 694 тонна сут соғиб топширди.

Ҳозир бизнинг чорвадорларимиз соғин сигирлар маҳсулдорлигини янада ошириш, меҳнат унумдорлигини кўтариш, маҳсулот таннархини камайтириш, унинг сифатини яхшилаш учун янги-янги резервларни қидириб топиш ва ишга солишга интилмоқдалар. Колхоз чорвадорлари 800 бош сигирга мўлжалланган сут комплекси қурилишининг тугалланишини сабрсизлик билан кутмоқдалар. Биз чорванинг сутчилик тармоғини кенгайтириб, унинг ем-хашак базасини ҳам анча мустаҳкамлаймиз. Лекин социалистик мусобақа, чорвадорларнинг касб-маҳоратини ошириш, илғор тажрибани кенг ва ҳар томонлама ўрганиш биз учун энг муҳим резерв бўлиб қолади.

Ўнинчи беш йиллик сифат ва самарадорлик беш йиллиги деб аталмоқда. Бу бизни шу кунларданоқ фақатгина социалистик мусобақани янада авж олдириш ҳақида эмас, шу билан бирга уни янги форма ва мазмун билан бойитиш ҳақида ўйлашга мажбур қилмоқда. Бунинг маъноси нима? **Ҳозирги вақтгача чорванинг сутчилик тармоғида меҳнат беллашуви натижаларини якунлашда ҳар бир сигирдан соғиб олинган ўртача сут миқдори ғолибни белгилашнинг асосий омили бўлиб ҳисобланарди. Менимча эндиликда бу масалага анча кенгроқ қараш вақти келди. Шубҳасиз, чорва маҳсулдорлигини ошириш, чорвадорлар ўртасида мусобақани авж олдиришнинг энг муҳим таркибий қисмларидан бири бўлиб қолмоғи лозим. Ялпи маҳсулот олишни кўпайтириш, чорвачиликни янада механизациялаш, уни саноат асосига ўтказиш негизида группаларни кенгайтириш мусобақанинг иккинчи таркибий қисми бўлмоғи керак. Шунингдек унинг учинчи муҳим таркибий қисми — етиштирилаётган маҳсулот сифатини яхшилаш учун курашни четлаб ўтиш мумкин эмас. Сутнинг мойлилик даражаси, класслилиги, маҳсулотнинг сорти чорвадорлар бутун фаолиятининг муҳим кўрсаткичлари бўлиб қолмоғи даркор.**

Ҳозир биз 1976 йил ва умуман беш йиллик маррапарини белгилаяпмиз. Сут соғувчиларимиз яқин даврда ҳар бир сигирдан соғиб олинаётган сут миқдорини топшириқда белгиланган 3850 килограмм ўрнига 4500 килограммга етказишга қарор қилдилар. **Мен ўз имкониятларимни ҳисоблаб чиқиб, бу йил ҳар бир сигирдан камида 6100 килограммдан, умуман группадаги сигирлардан 183 тонна сут соғиб олишга аҳд қиламан. Умуман беш йиллик давомида группадан соғиб олинган ялпи сут миқдори 1023 тоннани ёки олдинги беш йилликдагидан 329 тонна кўпроқни ташкил этади. Маҳсулотнинг ҳаммасини биринчи сортга топширишга эришаман.**

Биз истиқбол йиллари марраларини белгилар эканмиз, айни вақтда ҳозиргисини ҳам эсдан чиқармаслигимиз керак. **Мен янги беш йилликни бошлаб, КПСС XXV съезди шарафига зарбдор меҳнат вахтасида туриб ишлаяпман. Съезд очиладиган кунгача ҳар бир сигирдан 795 килограммдан сут соғиб олишга қарор қилдим.** Ўзимнинг касбдош дугоналаримга мурожаат қилиб, уларнинг ҳар бирини КПСС XXV съездига шахсий меҳнат совғалари тайёрлашга чақираман. Чунки, бизнинг умумий муваффақиятимиз, олға томон ғолибона ҳаракатимиз ҳар биримизнинг шахсий ҳиссамизга боғлиқ.

Бу беш йилликда ҳар бир фермада иложи борича кўпроқ юксак сифатли сут соғиб олиш учун кураш қизғин авж олмоғи керак. Мен шахсан Бухоро области, Ғиждувон районидаги «Коммунизм» колхозининг сут соғувчиси, СССР Олий Советининг депутати Муҳтарам Ғаффоровани мусобақага чақираман. Келинг, Муҳтарам ўнинчи беш йилликнинг биринчи йили ҳақиқатан ҳам зарбдор меҳнат йили бўлиши учун мусобақалашайлик.

Республикамиздаги барча сут соғувчиларни партия планларини муваффақиятли амалга ошириш учун мусобақада фаол иштирок этишга чақираман. «Бизнинг меҳнатимиз беш йилликка хизмат қилсин!» шиори билан ишлаётган сут соғувчилар сафи кун сайин кенгайиб бораверсин.

М. ИСОҚОВА,

Тошкент районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхози сут соғувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

ПАРРАНДАЧИЛИК РАВНАҚИ УЧУН

✦ 50 МИЛЛИОН ДОНА ТУХУМ.

✦ 650 ТОННА ПАРРАНДА ГЎШТИ.

✦ ҲАР БИР ОНА ТОВУҚДАН 210 ДОНА ТУХУМ.

✦ 1 МИЛЛИОН 800 МИНГ СЎМ СОФ ФОЙДА.

Оржоникидзе районидаги Тошкент паррандачилик фабрикаси иш тажрибасидан

Фабрикамиз коллективи тўққизинчи беш йилликнинг дастлабки йилида беш йиллик социалистик мажбуриятни тўрт йилда ошириб бажаришга аҳд қилган эди.

Бунинг учун ишлаб чиқариш ихтисослашиб, интенсив ривожлантирилди, барча резерв ва имкониятлар ишга солинди. Натижада беш йиллик план уч йилу ўн ойда шараф билан бажарилди. Давлатга кўплаб сифатли паррандачилик маҳсулотлари етказиб берилди.

Илғор тажриба, фан ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этиш, паррандачиликни комплекс механизациялаш, меҳнат унумдорлигини ошириш, илғор технологиядан фойдаланиш ҳисобига маҳсулот етиштириш йил сайин кўпаймоқда, рентабеллик ортиб бормоқда. Ўнинчи беш йилликнинг иккинчи йили ҳисобига меҳнат қилаётган коллективимиз маҳсулот етиштиришни кўпайтириш билан бирга фабрикани тўла реконструкциядан чиқариб, унинг ишлаб чиқариш қувватини бундан ҳам ошириш ниятида меҳнат қилмоқда. Беш йиллик охирига бориб фабрикада 400 минг она товуқ боқишга имконият яратилади. Тухум етиштириш эса 73 миллион донага етказилади. Гўшт етиштириш бир ярим баравар ошади.

КПСС Марказий Комитетининг партиямиз XXV съездига лойиҳасида қуйидаги сўзлар ёзилган: **«Чорвачилик ва паррандачилик маҳсулотлари етиштиришни ихтисослаштириш ва концентрациялаш ҳар томонлама ривожлантирилсин, уларнинг аста-секин саноат негизига ўтиши таъминлансин. Давлат, колхоз ва хўжаликлараро чорвачилик комплекслари, механизациялаштирилган фермалар ва паррандачилик фабрикалари қурилиши, ишлаб турган чорвачилик ва паррандачилик фермаларини янги техника ва технологияни қўлланишни ҳисобга олиб реконструкция қилиш кенгайтирилсин».**

Ўтган беш йилликнинг биринчи йилида фабрикамизни қайта реконструкция қилиш ишлари бошланди. Ўрта Осиёда биринчи маротаба фабрикамизда товуқ боқишнинг илғор технологияси жорий этилди. Янги комплекс механизациялашган ва автоматлашган қурилмалар ишга туширилиб, маҳсулот етиштириш кўпайди. Дастлабки цехлар реконструкция қилиниши билан маҳсулдорлик тўрт ярим баравар ортди. Олдинлари ҳар бир цехда 5—6 минг дона товуқ боқилган бўлса, энди 28 минг товуқ боқиш шароити яратилди. Шунингдек, озуқадан тежаб-тергаб фойдаланиш, маҳсулот етиштиришни кўпайтириш ва сифатини яхшилашга эришилди.

Цехларни намунали асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш, паррандабоқарларнинг меҳнат қилиши учун қулай шароит яратиш вазифалари ҳал этилди. Товуқларни катакларда боқиш усули оғир қўл меҳнатини енгиллаштирди ва иш жараёнларини автоматлаш имконини берди. Паррандалар бир қаватли батареяли катакларда парваришланяпти. Тухум йиғиштириш марказий пультдан автомат тарзда бажарилади. Бунинг қулай томони шундаки, икки цехга хизмат қилувчи механизмни бир техник слесарь бажаради. Товуқбоқар товуқлар парваришини доимий назорат қилиш имконига эга бўлди. Меҳнат ва озуқа харажатлари эса икки баравар камайди.

Товуқ урчитишни сунъий ўтказиш прогрессив методлардан биридир. Олдинлари инкубаторияга қўйилган тухумларнинг 60—70 проценти онирилган бўлса, янги усулдан фойдаланилгандан сўнг тухумлар 100 процент очирилмоқда. Шунингдек, товуқлар зотини яхшилаш ва наслдорликка алоҳида аҳамият берилмоқда.

Ҳозир 270 мингдан ортиқ товуқ батареяли катакларда боқилиб, маҳсулдорлиги оширилмоқда. Ўтган беш йилликнинг дастлабки йилида 27 миллион дона тухум етиштирилган бўлса, ўтган йили 48 миллион дона тухум сотилди. Гўшт етиштириш эса 200 тоннага кўпайди. Яъни тухум етиштириш беш, гўшт етиштириш 27 маротаба ортди. Товуқлардан тухум олишда 13 процент ўсишга эришилди.

Фабрикани юксалтиришда рационализаторлик ҳаракатини кенгайтириш, янги таклифларни жорий этиш асосий омиллардан бири бўлмоқда. Тажрибали инженерлар техник ходимлардан иборат техника совети ташаббуси билан уч-тўрт йил ичида 30 га яқин ихтирочилик таклифлари жорий этилиб, фабрика йилига 500—600 минг сўм соф фойда олмоқда.

Фабрикани ихтисослаш, концентрациялаш ва интенсив ривожлантириш вазифаси ижобий ҳал қилинмоқда. Шунинг натижасида меҳнат харажатлари камаймоқда. Паррандаларни озиқлантириш ишлари комплекс механизациялаш ва автоматлаштирилганлиги учун озуқани тежаб-тергаб сарфлашга қулай шароит туғилди. Фабрикага келтирилган озуқа махсус автомат механизм ёрдамида цехларга юборилади ва исроф қилинишига мутлақо йўл қўйилмайди.

Фабрикамизда социалистик мажбуриятларини ошириб бажараётган цехлар, паррандабоқарлар сони кўпаймоқда. Хусан Хўжаев бошчилик қилаётган цех коллективи планда белгиланган 23 миллион дона тухум ўрнига 27 миллион дона тухум етиштиришга эришди. Қаҳҳор Сатторов бошчилик қилаётган цех коллективи ўтган йили пландан ташқари 2 миллион донадан ортиқ тухум етиштириб, катта ютуқни қўлга киритди. Р. Эминова, В. Саева, Е. Бузручкина ва бошқалар ҳар бир она товуқдан 230—240 донадан тухум олаётирлар. Жўжа боқувчилар Т. Асилова, Г. Исрофилова, слесарлардан С. Понамарев, Ю. Когайлар ҳам яхши натижаларга эришмоқдалар.

Ўтган йили фабрика ишлаб чиқаришдан 800 минг сўм соф фойда олишни планлаштирган эди. Маҳсулот етиштиришни кўпайтириш, сифатини яхшилаш ва озуқалардан тежабтергаб фойдаланиш ҳисобига 1 миллион 176 минг сўм фойда олинди. Рентабеллилик 32 процентни ташкил этди.

Ўнинчи беш йилликнинг дастлабки йилида паррандабоқарлар зиммаларига янада катта мажбуриятлар қабул қилдилар. Улар 50 миллион дона тухум етиштириш, 650 тонна парранда гўшти, ҳар бир она товуқдан 210 донадан тухум олишга қарор қилдилар. Бугунги кунда улар ўзаро социалистик мусобақани янада қизитиб, меҳнатда яхши муваффақиятларга эришмоқдалар. Партиямизнинг XXV съездини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш йўлида бутун куч-ғайратларини сафарбар этмоқдалар.

К. ИКРОМОВ,

Оржоникидзе районидаги «Тошкент» паррандачилик фабрикаси директори, қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

КОНКУРС ҒОЛИБЛАРИ

Тўққизинчи беш йилликни муваффақиятли якунлаш ва КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш юзасидан техникадан юксак унум билан фойдаланиш бўйича 1975 йилда ўтказилган қишлоқ хўжалиги механизаторларининг Бутуниттифоқ конкурсида юз минглаб механизаторлар, созловчи усталар, тракторчилар бригадаларининг раҳбарлари иштирок этдилар.

Бутуниттифоқ конкурси жюриси ва СССР халқ хўжалиги ютуқлари виставкаси бош комитети республика, ўлка, область кўрик комиссиялари тақдим этган материалларни кўриб чиқиб, конкурсда ғолиб чиққан энг яхши механизаторларни Фахрий диплом ҳамда «Москвич» автомобили билан мукофотлашга қарор қилдилар.

Механизаторларнинг Бутуниттифоқ конкурсида ғолиб чиққанлар орасида Оққўрғон районидаги 1-«Оққўрғон» совхози механик-ҳайдовчиси Михаил Алексеевич Ковешников ва Бекобод районидаги Ойбек номли совхоз бригада бошлиғи Валлами Тўхтабоев ҳам бор.

Областимизнинг ғолиб вакилларини юксак мукофотлар билан қизғин қутлаймиз.

ЯНГИ МАРРАЛАР

Навбатдаги сифат кунида фабрика техника контроли бўлими бошлиғи Раиса Коновалова ишчи ва хизматчиларга ҳафталик иш якунлари ҳақида сўзлаб берди.

— Тайёрлаётган маҳсулотларимизнинг сифати чакки эмас,— деди у,— ҳар ойда 70 ўрнига 75—80 процент атрофидаги хомашёмиз биринчи сортга қабул қилинмоқда. Бироқ, бизда бу кўрсаткичдан юқорироқ натижаларга эришиш имконияти ҳам бор.

Масалан, саралаш цехининг ишчилари ўз малакаларини оширсалар, маҳсулот сифати янада яхшиланарди. Бунинг учун мураббийлик ҳаракатини кучайтириш, қисқа муддатли курсларда таълим олишни ташкил қилишни таклиф этаман.

Корхонада шу тариқа бу йил 32 нафар ишчининг малакасини ошириш, ҳар бир киши камида 2—3 нафардан шогирд тайёрлашга аҳд қилинди.

Келес жунни дастлабки ишлаш фабрикаси Тошкент районидаги энг йирик саноат корхоналаридан бири ҳисобланади. Фабрика меҳнатчилари план-топшириқларини йил сайин ошириб бажариб келмоқдалар. Буни тўққизинчи беш йилликнинг якуни ҳам кўрсатиб турибди. Корхона беш йиллик мобайнида 143 миллион 540 минг сўмлик ўрнига 153 миллион 521 минг сўмлик маҳсулот реализация қилиб, социалистик мажбуриятни ошириб адо этди. 22 минг 70 тонна ўрнига 24 минг 563 тонна жун ишлаб чиқарилди. Қувончлиси шундаки, беш йил мобайнида маҳсулот сифати икки баравар яхшиланди ва планга қўшимча равишда 1 миллион 792 сўмликдан зиёд соф фойда олишга эришилди.

Корхона бундай ютуқларни ишлаб чиқаришда механизацияни ва фан-техника ютуқларини кенг қўллаш орқали қўлга киритмоқда. Чунончи, фабрикадаги асосий ишлар механизация зиммасига юклатилган. Илгарилари жунни саралаш қўлда бажарилар эди. Ҳозир цехда тўртта конвейер тинимсиз ишлаб турибди. Бу эса йилига 65 минг сўмлик иқтисодий самара бераяпти. Лабораторияга ўрнатилган махсус аппарат эса маҳсулот сифатини аниқлашни қарийб олти марта тезлаштирди.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг «Ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш учун, 1976 йилги халқ хўжалик планини муваффақиятли бажариш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисида»ги қарорини фабрика меҳнатчилари қизғин кутиб олиб, янги марраларни белгилаб олмоқдалар. Улар ўз имкониятларини кўриб чиқиб, йиллик планни 18 декабрда адо этиш, планга қўшимча 2 миллион 300 сўмлик маҳсулот реализация қилишга қарор қилишди. Бу маррага эришиш учун меҳнат унумдорлиги пландагига нисбатан 1,7 процентга ошади, механизациялаш ва автоматлаштириш ҳисобига қўл меҳнати 5 процентга камайтирилади.

Ҳозир фабрикада ўзаро социалистик мусобақа авж олиб кетган. Январь ойи планини муваффақиятли бажарилди. Ишчилардан М. Шайхутдинова, Х. Рўзиева, Г. Росошанская, М. Аристонов, Н. Симатов сингарилар мусобақа пешқадамларидир. Уларнинг шиори ишда самарадорлик ва юксак сифат бўлмоқда.

А. ХАТАМОВ.

КПСС XXV съезди шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаётган Александр Лелюк Тошкент авиация-ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи орасида ўз касбининг устаси сифатида танилган. У тайёрлаётган маҳсулотлар сифати доимо аъло баҳоланади. Суратда: А. Лелюк иш устида.
А. Кашапов фотоси.

ЎНИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИК МАРРАЛАРИ

КПСС Марказий Комитетининг «1976–1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» тўғрисидаги партия XXV съездига лойиҳаси умумхалқ муҳокамасида

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ўсимлик моддалари ҳимияси илмий-текшириш институтида қатор тадқиқотлар олиб борилмоқда. Олимларнинг оқсилни саноат усулида қайта ишлаш борасидаги илмий-текширишлари катта халқ хўжалик аҳамиятига эгадир. Бу усул химия саноати ривожида ҳам муҳим ўрин тутади.

Суратда: (чапдан) кичик илмий ходим А. Пўлатов билан катта илмий ходим, техника фанлари кандидати М. Тўрахўжаевлар лабораторияда.

А. Тўраев фотоси.

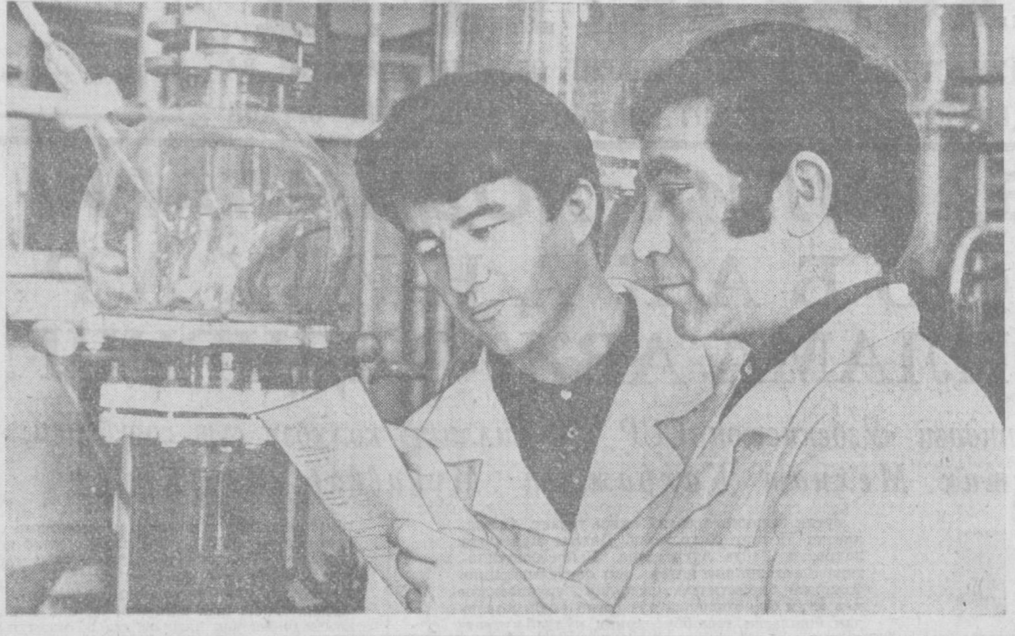

ИЛМИЙ ТАДҚИҚОТЛАР САМАРАДОРЛИГИ

ФАН

Барча совет кишилари қатори, институтимиз ходимлари ҳам КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳасини мамнуният билан кутиб олиб, ўзларининг бутун диққат-эътиборларини қурилиш ва бинокорлик материаллари саноатидаги илмий-техника тараққиётининг муҳим проблемаларини ҳал қилишга қаратмоқдалар.

Институтимиз Ўрта Осиё республикалари учун катта ҳажмдаги илмий тадқиқот ва лойиҳалаш ишларини бажаради. **«Илмий тадқиқотларнинг самадорлиги ва сифати оширилсин. Фаннинг ишлаб чиқариш билан алоқа формаларини янада такомиллаштириш таъминлансин. Илмий муваффақиятларни халқ хўжалигига жорий этиш тезлаштирилсин»** — дейилади лойиҳада.

Бу борада инстититимизда бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Улар бинокорлик материаллари саноатининг цемент, деворбоп ва кошинкор керамика, енгил тўлдиргич ва силикат, оҳак, маҳаллий боғловчи ва бошқа материаллар ишлаб чиқарадиган муҳим соҳаларини ривожлантириш билан боғлиқ бўлган илмий-амалий муаммоларни ўз ичига олади.

Илмий ишларнинг кўпчилиги ихтиролар даражасида бажарилмоқда. Масалан, институтимизда ихтиро қилинган оҳак пиширувчи шахта печларининг янги принципда ишловчи газ горелкасига АҚШ, Англия, Франция, Япония ва бошқа давлатларнинг патентлари олинди. Бу газ горелкаси Қозоғистон ССР Соз—Тепа цемент заводида, Украина ССР Жданов шаҳридаги «Азовсталь» металлургия заводида ва бошқа кўпгина корхоналарда муваффақият билан кенг жорий қилинди ва жуда яхши натижалар олинди. Бундан олинган иқтисодий самара фақат ўтган йилда бир миллионча сўмни ташкил қилди. Шу газ горелкаси асосида институт лойиҳачилари суткасига 100 ва 200 тонна оҳак ишлаб чиқарадиган шахта печьларининг типик лойиҳаларини яратдилар. Бундай печьлар Ўзбекистонда қуриладиган Когон ва Нукус оҳак заводларининг, Қўқон қурилиш материаллари заводининг реконструкцияси, Тожикистондаги Ёвон электрохимия комбинатининг ва бошқа кўпгина корхоналарнинг лойиҳаларида кенг қўлланилди.

Институтимиз ходимлари Тошкент политехника институти архитекторлари билан биргаликда кошинкор плиталардан териладиган ва биноларни безашда ишлатиладиган ўзбек миллий орнаментларининг каталогини ишлаб чиқдилар. Бу каталог республика Давлат қурилиш комитети томонидан тасдиқланди ва қурилишда жорий қилишга қабул қилинди.

Биз 1976—1980 йилларда бажариладиган илмий проблемаларни корхоналар ва министрликлар ҳамда институт ходимлари орасида кенг муҳокама қилдик ва тасдиқладик. Илмий тадқиқотларнинг планлари уларнинг самарадорлиги ва сифатини оширишни ҳамда натижаларни халқ хўжалигига жорий этишни тезлаштиришни назарда тутган ҳолда ишлаб чиқилди. Бу планларда қурилиш материалларининг янги турларини яратиш, янги технологик жараёнларни ишлаб чиқиш, корхоналарда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар сифатини кескин ошириш ва технологиясини такомиллаштириш, оғир меҳнат жараёнларини механизациялаш билан боғлиқ бўлган қатор ишлар бор.

Республика бинокорлик материаллари саноати министрлиги билан биргаликда фан ва техниканинг муваффақиятларини биринчи навбатда жорий қилинадиган корхоналар аниқланди. Булар Оҳангарон цемент комбинати, Чирчиқ 9-ғишт заводлари бошқармаси, Қўқон қурилиш материаллари заводи ва бошқа корхоналардир.

Маълумки, партия белгилаб берган улкан вазифаларни амалга оширишда илм-фанни янада ривожлантириш ва унинг ютуқларини халқ хўжалигига кенг жорий қилишни тезлаштириш катта аҳамият касб этади. Бу ҳақда КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳасида жуда тўғри кўрсатиб ўтилган. **Бизнингча лойиҳага илмий муваффақиятларни халқ хўжалигига жорий этишни планлаштириш ва корхоналар ҳамда муассасаларни моддий ва маънавий рағбатлантириш системаси такомиллаштирилсин, деб ёзиб қўйилса мақсадга мувофиқ бўларди!**

Конструкторларимиз янги машиналар ва асбоб-ускуналарни яратиш, уларни ишлаб чиқаришга тезроқ жорий этиш, уларнинг вазнини камайтириш, чидамлилигини ошириш устида ҳам ишламоқдалар. Лойиҳачиларимиз эса қурилиш муддатлари ва қийматини қисқартириш, ишлаб турган корхоналарни техника билан қайта қуроллантириш ва реконструкция қилишни кенгайтириш, ғоят самарали материаллар ва конструкцияларни қўллаш, бинолар ва иншоотларни лойиҳалашни такомиллаштириш билан боғлиқ бўлган қатор актуал масалаларни ҳал қилиш устида иш олиб бормоқдалар.

Иттифоқимизнинг бошқа илмий-тадқиқот ва лойиҳалаш институтлари бажарган ишларнинг натижаларидан ва илғор тажрибаларидан ҳам кенг фойдаланмоқдамиз. Институтимиз 1974—1975-йилларда республикамиздаги уйсозлик заводлари ва комбинатларини такомиллаштирилган 1-464-УСП[73. серияли уйларни ишлаб чиқаришга ўтказиш бўйича муҳим лойиҳа ишларини ниҳоясига етказди. Булар Қарши, Чирчиқ, Наманган ва Урганч шаҳарларидаги йирик панелли уйлар ишлаб чиқарадиган корхоналардир. Лойиҳачиларимизнинг ижодий изланишлари туфайли бу корхоналар реконструкциясининг лойиҳа-смета қийматини нормаларга нисбатан бир ярим миллион сўмдан кўпроққа камайтиришга эришилди. Умуман, 9-беш йилликнинг фақат сўнгги икки йилида лойиҳа-смета қийматини қарийб 6 миллион сўм камайтиришга эришилди.

Институтимизда лойиҳалашни такомиллаштириш юзасидан ҳам бир қанча чора-тадбирлар амалга оширилди. Ҳужжатларни кўпайтирадиган бир нечта замонавий аппаратлар ўрнатилди. Инженерлик-техник ҳисобларни механизациялаштириш группаси ташкил қилинди. «Наири—К» типидаги электрон-ҳисоблаш машинаси ишлатила бошланди. «Минск-32» машинасидан ҳам фойдаланилмоқда. Бу тадбирлар лойиҳа-ҳисоблаш ишларига сарф қилинадиган иш вақтини анча тежаш имконини берди.

Смета ҳужжатларини тузишни ташкил қилишни яхшилаш ва бу ишларда электрон-ҳисоблаш машиналаридан янада кенгроқ фойдаланиш мақсадида институтда махсус смета бўлими ташкил қилинди. 1975 йилда лойиҳачиларимиз ва конструкторларимиз замонавий асбоб-ускуналар ва жиҳозларга эга бўлган олти қаватли янги ишлаб чиқариш биносига кўчиб ўтишди. Натижада объектларни зарур лойиҳа-смета ҳужжатлари билан ўз вақтида таъминлаш имконига эга бўлинди.

КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳасида **«саноат чиқитларидан бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришда кенг фойдаланилсин»**, — дейилган. Институтимиз ходимлари бу соҳада ҳам бирмунча ишларни амалга оширмоқдалар. Шу муносабат билан биз лойиҳанинг **«Ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштириш ва иттифоқдош республикалар хўжалигини ривожлантириш» деб номланган IX-бўлимида Ўзбекистон ССРда Ангрен кўмир кони негизида янги ГРЭС қуриш ва бунда ҳосил бўладиган чиқитлардан бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш таъминлансин»** дейилишини таклиф қиламиз.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг ишлаб чиқариш самарадорлигини ва иш сифатини ошириш учун, 1976 йилги халқ хўжалиги планини муваффақиятли бажариш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисида»ги қароридан руҳланган институтимиз ходимлари 10-беш йилликнинг улуғвор вазифаларини муваффақиятли бажариш йўлида ижодий меҳнат беллашувини қизғин давом эттирмоқдалар.

С. ИБРОҲИМОВ,
Тошкент қурилиш материаллари илмий-тадқиқот ва лойиҳалаш институти директори.

З. НУРУЛЛАЕВ,
институтнинг кошинкор ғишт лабораторияси мудири.

ОҒИРИНГИЗ ЕНГИЛ БЎЛАДИ

МАИШИЙ ХИЗМАТ

АҲОЛИГА МАИШИЙ ХИЗМАТ кўрсатиш ҳажми 1,5 баравар, шу жумладан қишлоқ жойларда 1,7 баравар кўпайтирилсин. Хизмат кўрсатиш маданияти ва буюртмаларни бажариш сифати яхшилансин. Маиший хизмат кўрсатадиган корхоналарнинг шоҳобчалари кенгайтирилсин, бу корхоналар замонавий техника билан таъминлансин.

(КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳасидан)

Ҳаммага маълумки, маиший хизмат ходимларининг асосий вазифаси аҳолига кўрсатилаётган хизмат ҳажмини кенгайтириш, буюртмаларни тез ва соз бажаришдан иборат. Бу албатта биргина хизматчиларга эмас, аввало шу хизмат таянадиган базага боғлиқдир. Ўтган беш йиллик областимиздаги барча маиший хизмат тармоғининг моддий базасини мустаҳкамлаш даври бўлганлиги билан характерлидир.

Область шаҳар ва қишлоқларида янгидан қатор объектлар қурилди. Чиноз ва Паркентда, Бўка ва Зафар посёлкаларида маиший хизмат уйлари, Олмалиқ ва Бекобод шаҳарларида маиший буюмларни ремонт қиладиган корхоналар, Ангренда янги ательелар ва маиший хизмат уйи, Олмалиқда турли зиёфатлар ва тантанали маросимлар зали, тикувчилик устахонаси ҳамда кўплаб бошқа объектлар ишга туширилди.

Айниқса, ишчи посёлкалари ва қишлоқ жойларида комплекс қабул пунктлари ишини ривожлантиришга алоҳида эътибор берилди. Қабул пунктларида йиғилган буюртмалар район марказлари ёки шаҳардаги ихтисослаштирилган муассасаларга етказилади.

Ҳозирнинг ўзидаёқ айтиш мумкинки, хизматларни ихтисослаштириш ва концентрациялашга қаратилган йўл ўзини оқламоқда. Прогрессив технология ишлаб чиқаришга жорий этиляпти. Жумладан, соатларни тузатишнинг поток усули ўзлаштирилди. Соатларни айирбошлаш фонди ташкил қилинди. Шу йўсинда телевизор айирбошлаш фонди ҳам мавжуд.

Буюртмалар бўйича кийим тикишда бригада усули кенг оммавийлик касб этди. Чирчиқдаги якка тартибда кийим тикадиган ва ремонт қиладиган «Лола» фабрикасидаги иш жараёни янги технология асосига кўчирилди. Махсус машиналар чеварларни қийин қўл меҳнатидан халос қилди. Кийимлар астарини марказлашган тартибда бичиш усули қўлланила бошланди. «Гўзал» трикотаж маҳсулотлар чиқариш бўйича область бирлашмасида иш унумдорлиги ва сифатини таъминловчи ўров машинаси, текис тўқув автоматлари, дазмол босиш дастгоҳлари ўрнатилди.

Область маиший хизмат коллективлари тўққизинчи беш йиллик план-топшириқлари ва зиммага олинган социалистик мажбуриятларни муваффақият билан бажардилар. Биргина 1975 йили аҳолига пландан ташқари 328 минг сўмлик хизмат кўрсатилди. Аҳоли жон бошига ҳисоблаганда (1970 йилда 8 сўм 17 тийин эди) ўтган йили 11 сўм 84 тийинлик хизмат кўрсатилди. Қишлоқ жойларида бу рақам 10 сўм 5 тийинни ташкил этади.

Социалистик мусобақа кенг қулоч ёзди. Мусобақада етакчи ўринларни эгаллаганликлари учун Оҳангарон район маиший хизмат комбинати, Чирчиқдаги якка буюртмалар тикадиган «Лола» фабрикаси, Янгийўл шаҳар маиший хизмат комбинати Тошкент область ижроия комитети ва область касаба союзлари Советининг кўчма Қизил байроғини қўлга киритдилар. Меҳнатдаги рақобатлашувда ғолиб чиққан 160 ходим тақдирланди.

Ҳар бир коллективда ўз касбининг ажойиб усталари, ишда илғор ва ёшларнинг саховатли мураббийлари бор. Янгийўл шаҳридан тикувчи Юнусова ва пойафзалчи Хаснулин, Чирчиқдан кир ювиш комбинатининг моҳир ишчиси Рўзиматова, сартарош Муждабоев, янгиободлик тикувчи Алибоева ва бошқа кўплаб маиший хизмат жонкуярлари шулар жумласидандир.

Мана шундай фидокор кишиларга тенглашиш учун бошланган ҳаракат аҳолига хизмат кўрсатиш сифатини оширишнинг янги-янги резерв ва имкониятларини ишга туширилишини таъминловчи бош омил бўлмоқда. Масалан, область қишлоқларида беш йиллик мобайнида хизмат кўрсатиш ҳажми 65,8 процент ошган бўлса, Оҳангарон, Янгийўл, Орджоникидзе, Бўстонлиқ ва Юқори Чирчиқ районларида бу кўрсаткич 120—200 процентни ташкил қилади.

Партиянинг навбатдаги XXV съездини муносиб кутиб олаётган соҳа меҳнаткашлари бугунги кунда олинган социалистик мажбуриятларни амалга ошириш, аҳолига хизмат кўрсатиш маданиятини юксалтириш, буюртмаларни қисқа муддатда ва сифатли қилиб бажариш учун курашмоқдалар.

Белгиланган вазифаларни тўла бажариш учун мавжуд айрим камчиликлар тўсқинлик қилаётганини ҳам айтиб ўтиш керак. Аввало, ишлаб чиқариш майдони торлик қилаётир. Ишга туширилаётган турар-жойнинг 0,4 проценти маиший хизматга берилиши керак бўлгани ҳолда, маҳаллий Советлар ижроия комитетлари бу тартибни амалда қўллашни унутиб қўйишмоқда. Тўққизинчи беш йиллик планида белгиланган 6,500 квадрат метр ўрнига маиший хизмат учун 3,350 квадрат метр ажратилди, холос. Бу ҳол айниқса Бекобод ва Янгийўлда кўзга ташланади. Колхоз ва совхозлар маиший хизмат уйлари қуришни чўзиб юбормоқдалар. Ажратилган бинолар эса ремонтга муҳтож бўлиб, уларни ремонт қилиш ва мослаштириш учун катта маблағ сарфлашга тўғри келяпти.

Бизнингча, маиший хизмат соҳасида яна бир муҳим муаммони ҳал қилиш пайти келди. Республика аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрлиги область моддий-техника таъминоти базаси ва шунингдек, область тармоқ автобазасини ташкил этиш тўғрисидаги масалани кўриб чиқиши керак. Бу масала ижобий ҳал этилса, область аҳолиси маиший хизматдан янада яхшироқ баҳраманд бўлар эди.

Х. УМАРОВ,
Тошкент область ижроия комитети аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бошқармасининг бошлиғи.

СЪЕЗДГА ТУҲФА

Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг йиғувчи слесари, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Назрилла Маннопов КПСС XXV съезди шарафига ўтказилган меҳнат вахтасида катта муваффақиятга эришди. У квартал планини муддатидан олдин, 17 февраль куни бажарди. Илғор ишчи илгари ўз зиммасига олган мажбурияти асосида съезд очиладиган кунгача икки ойлик планини бажаришга ваъда қилди.

Ҳозир Нарзилла Маннопов 1978 йил ҳисобига ишламоқда. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ПОЭЗИЯСИ— МОСКВАДА

16 февраль куни Москвада КПСС XXV съездига бағишланган ўзбек совет поэзияси кунлари тантанали вазиятда очилди.

Республика вакилларининг катта бир группаси 1-давлат подшипник заводининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари билан учрашдилар. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. А. Громов Ўзбекистондан келган меҳмонларни корхона коллективи номидан қизғин табриклади.

Завод Маданият саройида катта митинг бўлиб ўтди. Поэзия кунлари қатнашчилари Совет Ўзбекистони меҳнаткашлари номидан машҳур корхона меҳнатчиларига, барча москваликларга самимий салом топширдилар. Улар Ватанимиз пойтахти ишчилар синфининг зўр хизматлари тўғрисида, бутун мамлакатимизнинг, шу жумладан Ўзбекистоннинг ажойиб тарзда равнақ топишида яққол кўриниб турган халқлар ленинча дўстлигининг буюк кучи ҳақида, совет кишилари жонажон Коммунистик партиямиз XXV съездининг очилишини катта зафарлар билан нишонлаётганликлари тўғрисида гапирдилар.

Завод коллективининг вакиллари Ўзбекистондан келган дўстларни қардошларча табрикладилар. Улар барча москваликлар сингари корхона ишчилари ҳам серқуёш ўлка меҳнаткашларининг ажойиб муваффақиятлари, совет Ўзбекистони саноат ходимлари, донгдор ўзбек пахтакорлари, барча меҳнаткашлари коммунистик қурилишнинг улуғвор ишига қўшаётган жуда катта ҳисса ҳақида фахр билан гапирдилар.

Митингда Москва шаҳар Жданов район партия комитетининг биринчи секретари Б. В. Никольский, Ўзбекистон ёзувчилар союзи правлениесининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони К. Яшин нутқ сўзладилар.

Подшипник заводининг коллективи билан бўлиб ўтган учрашувда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов иштирок этди.

Завод Маданият саройидаги байрам узоқ давом этди. Эркин Воҳидов, Иброҳим Юсупов, Ҳалима Худойбердиевалар ўзларининг Ватанга, партияга, совет халқига бағишланган шеърларини ўқиб бердилар. Рус китобхонларини «оқ олтин» ўлкасининг кўпгина адиблари асарлари билан таништирган москвалик шоир Сергей Северцев таржимасида Ғафур Ғулом шеърлари янгради.

Серқуёш ўлка тўғрисидаги шеърий ҳикояни Давлат филармонияси, Алишер Навоий номли опера ва балет театри, «Ялла» ансамблининг артистлари давом эттирдилар. «Баҳор» халқ рақс ансамбли оппоқ қор билан қопланган қишки Москвага булбул наволари — ўзининг машҳур «Баҳор» вальси тароналарини олиб келди.

Поэзия кунлари қатнашчилари СССР Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллиги номли автомат линиялар заводида ҳам бўлдилар. Завод директори, КПСС XXV съездининг делегати В. А. Ермаков меҳмонларни самимий табриклади. Корхона ходимлари ва шоирлар учун бу учрашув айниқса қувончли бўлди. Улуғ Ватан уруши даврида завод Тошкентга кўчирилган эди. Ўша оғир дамларда тошкентликларнинг қалб ҳароратидан баҳраманд бўлган ва уруш даврида кеча-кундуз давом этган меҳнат вахтасида улар билан ёнма-ён туриб ишлаган кишилар бугунги кунда шу ерда завод цехларида, станок ёнида ҳамон меҳнат қилмоқдалар.

Автомат линиялар заводининг Қизил бурчакларида совет халқлари дўстлигини, Ленин партиясини шарафловчи шеърлар янгради. Бу шеърларни Тураб Тўла, Шуҳрат, Шукрулло, Т. Жумамуратовлар ўқидилар.

Поэзия кунлари қатнашчиларининг биринчи Москва соатсозлик заводи ишчилари билан учрашуви бўлиб ўтди.

* * *

Ўзбек совет поэзиясининг КПСС XXV съездига бағишланган кунлари давом этмоқда. Ўзбек шоирларининг илҳомбахш сўзлари шу кунларда Ватан пойтахтидаги саноат корхоналарининг цехларида, Москва областидаги колхозларнинг клубларида янграйди.

(ЎзТАГ).

ДИН ВА ДАВР

Кенг меҳнаткашлар оммасида коммунистик дунёқарашни шакллантириш партия бутун ғоявий-тарбиявий ишининг муҳим вазифасидир.

«Кейинги йилларда, — деди ўртоқ Ш. Р. Рашидов Ўзбекистон Компартиясининг XIX съездига қилган ҳисобот докладида, — республикада атеистик тарбия кучайтирилди. Лекин аҳолининг маълум қисми дин таъсиридан ҳали ҳам қутулмаганлигидан, диний урф-одатларни ҳануз бажо келтираётганлигидан кўз юмиб бўлмайди. Атеистик пропаганданинг таъсирчанлигини кучайтириш, социалистик турмуш тарзини барқарор этишнинг муҳим воситалари бўлган прогрессив одатларни ва расм-русмларни жорий қилишга кўпроқ эътибор бериш зарур».

Шу жиҳатдан яқинда область партия комитети ва «Билим» жамияти область ташкилоти томонидан Пахтаобод қишлоқ Советида ўтказилган кеча диққатга сазовордир. Кечага Ўрта Чирчиқ райони Куйбишев номли колхозда яшовчи уч авлод вакиллари, колхоз ветеранлари, пахтакорлар ва механизаторлар, комсомол-ёшлар йиғилдилар. Қишлоқ меҳнаткашлари тошкентлик олимларнинг мароқли докладларини тингладилар. Докладлардан сўнг қизғин суҳбатлар, савол-жавоблар бўлди. Ана шу савол-жавоблардан айримлари билан таништирамиз.

САВОЛ: Намоз ўқиш саломатлик гарови дейишади, шу тўғрими? (Алимова).

ЖАВОБ: Намоз илмий далилларга, медицина талабларига асосланадиган жисмоний тарбия, гимнастика машғулотлари ўрнини боса олмайди. Фақат илмий жиҳатдан асосланган, кишиларнинг ёши ва саломатлигини ҳисобга олиб, бажариладиган физкультура ва спорт машқларигина одамни куч-қувватли, ғайратли, тетик, қувноқ, ишчан ва соғлом қилади. Бунинг аксича, намоз ҳар хил хасталикларга йўлиққан одамларнинг касалини зўриқтириб юбориб, оғир оқибатларга олиб келиши турган гап.

Область санитария маорифи уйининг катта методисти врач Қ. Содиқов шу ўринда умуман диний урф-одатларнинг кишилар саломатлигига зарари тўғрисида конкрет мисоллар келтирди.

САВОЛ: Кишиларни ахлоқ-одобли қилиб тарбиялашда диний эътиқодларнинг қандай аҳамияти бор? (Ҳайитбоев).

ЖАВОБ: Ўзбек халқининг ажойиб миллий традициялари — меҳнатсеварлик, катталарга ҳурмат, болаларга муҳаббат, инсонпарварлик, меҳмондўстлик каби хислатларнинг динга ҳеч қандай алоқаси йўқ. Улар халқимизнинг азалий миллий анъаналаридир. Дин эса меҳнаткашларни эксплуататорларга тобе бўлиш руҳида тарбиялашни ўз олдига мақсад қилиб қўйган эди. Руҳонийлар золимларнинг фойдасини кўзлаб, кишиларга итоатгўйлик ва ювошлик руҳини сингдириб келганлар. Дин, шу жумладан ислом ҳам халқлар ўртасида душманлик туйғусини кучайтиришга, бир миллатни иккинчисига қарама-қарши қўйишга қаратилган фикрни олға суради. Биз бундай зарарли фикрларни тамомила рад этамиз. Коммунистик ахлоқ асосида яратилган янги ҳаётбахш одоб нормалари, социалистик одат ва анъаналар ўз гўзаллиги ва улуғворлиги билан улардан фарқ қилади.

Бу саволга жавоб бериб, ўтмиш сарқитларига қарши курашиш йўлларига ҳам тўхталган доцент И. Эрбўтаев Энгельснинг таъбирини келтириб шундай деди: дин чекиниб бораётган армияга ўхшаб, иложи бор бўлган приёмларнинг ҳаммасидан фойдаланишга ҳаракат қилади. Шунинг учун дин ҳомийларининг найрангларини ҳушёрлик билан пайқаш ва уларга усталик билан зарба бериш лозим.

САВОЛ: Янгича урф-одатлар ва маросимларни қандай ёйиш керак? (М. Жолдаров, ўқитувчи).

ЖАВОБ: Бу — ҳамманинг иши, — деди фалсафа фанлари кандидати С. Облоқулов. — Оилада фарзанд туғилиши, унга исм бериш, никоҳ тўйи ва туғилиш кунини нишонлаш, дафн маросимларини ўтказиш каби урф-одатлар ҳозирги даврда фақат оиланинг эмас, балки кенг жамоатчиликнинг ишига айланмоқда. Айниқса тўйларни ўтказиш, уларни қизиқарли, кўнгилли шодиёнага айланган маросим сифатида нишонлаш кенг қулоч ёймоқда. Жамоатчилик томонидан тузилган маросимлар ўтказиш комиссиялари тўй режаларини олдиндан белгилаб, уни спиртли ичимликларсиз, ортиқча харажат ва диний расм-русмларсиз ҳақиқий бахт ва гўзалликдан дарак берувчи маросимга айлантирмоқдалар. Бу анъаналарни жорий этишда ҳали кўп иш қилиш керак. Янги урф-одат, маросимларни турмушга сингдириш, эски-қолоқ анъаналарга barҳам бериш қисқа муддатли тадбир ё кампания бўлмай, барча жамоатчиликнинг узоқ вақт давомида мунтазам равишда олиб борадиган тарбиявий-сиёсий ва ғоявий ишидир.

САВОЛ: Космосни ўзлаштиришнинг халқ хўжалик аҳамияти борми? (Б. Икромов).

ЖАВОБ: Ҳозирги пайтда космосни илмий ўрганиш инсоният олдида юлдузлараро фазонинг физикавий хусусиятларини ўрганишда, шунингдек Қуёш системаси ривожланишининг умумий қонуниятларини топишда, Еримизни тўла-тўкис ўрганишда, унинг ички тузилиши ва тартибини, табиий ресурсларини ҳамда бу ресурслардан рационал ва эффектив фойдаланиш масалаларида муҳим аҳамиятга эгадир. Ер сунъий йўлдошлари қишлоқ хўжалигини ривожлантириш учун катта ёрдам бераётир. Жумладан, бу йўлдошлар об-ҳаво маълумотларини олдиндан айтиб беришда, радио алоқаларини мустаҳкамлашда, алоқа хизмати ва телевидение каби амалий мақсадларда кенг қўлланилаётир.

— Шу ўринда космосни ўзлаштиришнинг атеистик моҳияти ҳақида ҳам батафсил тўхталиб ўтиш мумкин, — деди Ўзбекистон ССР Фанлар академияси астрономия институтининг илмий ходими Э. Санақулов. — Ер жинсидан яратилган космик станциялар, ракеталар ва йўлдошлар энди самовий жисмга айланди. Бу билан ер ва самовий жисмлар деб келинган тафовутларга чек қўйилди. Бу станциялар худонинг хоҳиши билан эмас, балки инсон амри билан космик фазода ҳаракат қилиб юрибди. Физика ва астрономиянинг ҳар бир ютуғи диний-идеалистик дунёқарашга катта зарба бераётир. Биз астрономларга шу йил 29 апрель куни Қуёшнинг ҳалқасимон тутилиши олдиндан маълум.

«Луна—16» ва «Луна—21 космик станциялари орқали ерга олиб келинган ой жинсида ерда учрайдиган элементлар ва уларнинг изотоплари мавжуд экан. Уларда ҳеч қандай янги элемент топилмади. Фақат айрим элементлар ва уларнинг изотоплари бир космик жисмда кўпроқ бўлса, иккинчи космик жисмда камроқдир. Бу фактлар диний дунёқарашга зарба бериб, моддий оламнинг бирлигини исботлайди.

Лекторлар руҳонийлар томонидан динни даврга мослаштиришга уриниш бўлаётганлиги, диний маросимларни замонавийлаштириш учун ҳаракат қилаётганлигини кўрсатиб ўтдилар.

Шу билан бирга КПСС ва Совет давлатининг динга муносабати тингловчиларга кенг тушунтириб берилди.

— Мамлакатимизда виждон эркинлигини таъминлаш учун ҳамма чоралар кўрилган, — деди область партия комитетининг лектори С. Саидвалиев,— давлатимиз қонунлари динга ишонувчиларнинг ҳам, атеистларнинг ҳам манфаатларини бир хилда таъминлайди. Ҳар бир граждан давлат қонунларини бажаришга, ўз бурчларини ҳалоллик билан ўташга, совет тартибларига, социалистик яшаш қоидаларига амал қилишга чақирилгандир. Қонунбузувчиларга, диний эътиқод орқасида жиноий фаолият кўрсатувчиларга қарши биз доимо курашиб келамиз. Масалан, Ким Пен Хва номли колхознинг 2-участкасида пайдо бўлган мулла никоби остидаги Ғофир қори, Заркент қишлоғида кишиларни алдаб кун кечираётган Олим Норматов сингари шахсларнинг ишлари жамоатчилик нафратига учрамоқда.

С. МУСАЕВ.

САЛОМАТЛИК саҳифаси

№ 22

ОҒИРЛИК ЖИҲАТИДАН ОДАМ ТАНАСИНИНГ АТИГИ УЧ ПРОЦЕНТИНИ ТАШКИЛ ЭТУВЧИ НИҲОЯТ ДАРАЖАДА НОЗИК ВА ЮМШОҚ БОШ МИЯ, ОРҚА МИЯ ВА УНДАН ЧИҚИБ БУТУН ГАВДАГА ТАРҚАЛУВЧИ ОҚИМТИР ТУСДАГИ АСАБЛАРГА АСАБ СИСТЕМАСИ ДЕЙИЛАДИ. АСАБ СИСТЕМАСИ БАРЧА ОРГАНЛАР ИШИНИ ТАРТИБГА СОЛАДИ, УЙҒУНЛАШТИРАДИ. ОРГАНЛАРНИ МУҲИТНИНГ ДОИМО ЎЗГАРИБ ТУРУВЧИ ШАРОИТИГА МОСЛАШТИРАДИ ВА ОРГАНИЗМ БИЛАН ЯШАШ ШАРОИТИ ЎРТАСИДА БИРЛИК ВУЖУДГА КЕЛТИРАДИ. ҚИСҚАСИ, АСАБ СИСТЕМАСИ БУТУН ОРГАНЛАРНИ ВА УЛАРНИНГ ИШИНИ ИДОРА ЭТАДИ.

ТАШҚИ МУҲИТНИНГ ТАЪСИРИ СЕЗГИ ОРГАНЛАР ТОМОНИДАН ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ, УНИ МИЯГА ЎТКАЗИБ, ТЕГИШЛИ АСАБ ҲУЖАЙРАЛАРИНИ ҚЎЗҒАТАДИ. БУ ҲОЛ КИШИГА ТУРЛИЧА ТАЪСИР ЭТИБ, АСАБ КАСАЛЛИКЛАРИНИ КЕЛТИРИБ ЧИҚАРАДИ. КЎПГИНА ГАЗЕТХОНЛАРНИНГ ИЛТИМОСЛАРИГА КЎРА, «САЛОМАТЛИК»НИНГ УШБУ СОНИ АСАБ БИЛАН БОҒЛИҚ МУОЛАЖАЛАРГА БАҒИШЛАНДИ.

АСАБНИ АСРАНГ

«АСАБ ва инсон» муаммоси жаҳон медик олимларини кўпдан бери қизиқтириб келади. Бош мия қон-томир касалликлари ҳам невропатологиянинг асосий ва муҳим соҳаларидан биридир. Шунинг учун ҳам Москвада бўлиб ўтган невропотологларнинг Бутуниттифоқ съезди бу масалага алоҳида аҳамият берди.

Хўш, бош мия инсулти бошланишини олдинроқ билиш мумкинми? Ҳа, билиш мумкин! Бу ҳол ҳозирги замон медицина саноати ускуналари билан текширувлар ва беморларда пайдо бўлувчи «даракчи» симптомлар ёрдамида аниқланади.

Мия инсулти пайдо бўлишидан аввал, бош мия қон томирлари ва унинг тармоқчаларида қон оқиши тўхтаб қолиш ҳоли рўй беради. Бинобарин, миянинг маълум қисмларига овқат моддалари ва оксиген келиши тўхтайди. Бу ҳол мияни шу соҳаларда жойлашган марказлари ишининг бузилишига олиб келади. Ҳар хил «даракчи» симптомларнинг пайдо бўлишига сабаб мана шулардир. «Даракчи» симптомлар узоқ давом этмайди. Бир неча минут ёки бир неча соатдан кейин ўтиб кетади. Шунинг учун бу касаллик бош мия қон айланишининг ўтиб кетувчи ўзгариши дейилади. Дастлаб киши ўзини касал деб билмайди, врачга мурожаат қилмайди ҳам.

Қон-томирларда секин-аста ўсиб бораётган жараён маълум бир вақтга келиб, айрим сабабларга кўра (кўпинча эмоционал салбий эзилиш, хунук хабар, оилавий келишмовчиликлар, атмосфера босимининг тез ўзгариши ва бошқалар) тўсатдан бош мияда қон айланиши бузилиши бошланади. Демак, қон-томир касалликларининг пайдо бўлишида оиладаги ва коллективдаги «психологик иқлим»нинг роли катта. Шунинг учун беморни «даракчи» белгилар ўтказаётган даврида даволай бошлашимиз керак. Бунга инсульт профилактика давоси дейилади.

Профилактик давонинг ўзи нима? Унинг маълум бир схемаси борми? Йўқ, бунда трафорет схема бўлиши мумкин эмас. Чунки, мияда қон айланиши бузилиш сабаблари ҳар хилдир. Бу ҳол атеросклерозда ҳам, гипертония касаллигида ҳам, бош мия қон томир ревматизмида ҳам, мигрен ҳасталигида ҳам ва бошқа ўзгаришларда ҳам рўй беради.

Масалан, гипертония касаллигида пайдо бўлувчи фалаж ёки гапириш қобилиятини йўқотиш механизми ҳамда уни даволаш усули атеросклерозда пайдо бўлган шу симптомдан ва уни даволаш усулидан қарама-қарши даражада фарқланади. Бодда пайдо бўлувчи даракчи симптомлар механизми ва даволаш усули эса бутунлай бошқачадир. Бўйин умуртқа остеохондроздагиси ўзига хос ва ҳоказо.

Касалликни келтириб чиқарган сабаб ва унинг механизмига қаратилган даводан ташқари, мия қон-томир касалликлари профилактикаси ўтказилаётганда қуйидаги умумий тадбирларни амалга ошириш зарур:

1. Беморларга ишлаш ва дам олиш режимини ташкил этишга ёрдам бериш;
2. Овқат ва овқатланиш режимини тузиш;
3. Дори-дармонлар ёрдамида профилактик даво ўтказиш;
4. Физиотерапевтик усуллар ёрдамидаги профилактик даволаш ишларини олиб бориш.

Ишлаш ва дам олишни тартибга солиш энг муҳим профилактик тадбирларга киради. Маълум вақтда ётиб, маълум вақтда туриш зарур. Уйқудан олдин жиддий ақлий меҳнат қилмаслик, ортиқча овқатланмаслик, спиртли ичимликлар ичмаслик керак.

Овқатланиш режими ва таомлар сифати қон-томирларда атеросклеротик ўзгаришлар содир бўлишида муҳим роль ўйнайди. Агарда ҳар кунги овқатланиш 4 маротаба бўлса, ётишдан икки соат олдин танаввул қилиш керак. Ётиш олдидан бир стакан қатиқ ёки кефир ичилса мақсадга мувофиқ бўлади.

Овқат сифатига келсак — беморлар оқ ёғдан кўра ўсимлик мойини истеъмол қилишгани маъқул. Атеросклерозни кўпайтирувчи, холестеринга бой овқатлар (қоврилган жигар, буйрак, илик, мия)дан мумкин қадар четланиш даркор. Сут, қатиқ ва ҳўл мева рациони кўп фойда келтиради. Беморларга спиртли ичимликлар ичиш ва чекиш қатъиян ман этилади.

Дори-дармонлар билан даволаш энг керакли ва ҳал қилувчи профилактик муолажа ҳисобланади. Бу ҳол, биринчи навбатда, бош мияда қон айланишини яхшилашга, қон-томирларни кенгайтиришга, юрак ишини яхшилашга қаратилган бўлиши керак. Бунинг учун беморга эуфиллин, диафиллин, папаверин, никотин кислотаси каби препаратларни бериш мақсадга мувофиқдир. Касалликнинг оғир ва енгиллигига, беморнинг ёшига қараб керакли даволаш схемаси тузилади.

Қон таркибининг физик-химиявий ҳолатига, айниқса қоннинг қотиши ёки суюлишига эътибор бериш лозим бўлади. Кўпинча қон-томирлар тромбози ва тромбоэмболия касаллиги қон ивиш жараёни ошиб кетганда рўй беради. Қоннинг ивишини пасайтириш учун гепарин ишлатсангиз маъқулроқдир. Бошқа антикоагулянтларни, яъни дикумарин, неодикумарин каби препаратларни бош мия қон-томир касалликлари, айниқса гипертониядан пайдо бўлган ўзгаришларни даволашда ишлатишни тавсия этамиз. Чунки, булар қонни суюлтириш билан бирга мияга қон қуйилиши жараёнига йўл очади. Юмшоқ антикоагулянт сифатида суткасига 1 ёки 2 грамм аспирин ишлатишингиз мумкин.

Даволашда қонда холестерин ёғ моддасининг миқдорини камайтириш усули ҳам яхши наф беради. Бунинг учун ҳар хил йод препаратлари, диоспонин, мисклерон ва бошқа склерозни камайтирувчи дорилар тавсия этилади. Витамин B_{12}, фолиев кислотаси, никотин кислотаси, витамин С ва бошқалар склерозга қарши дорилар ҳисобланади.

Кейинги йилларда бош мия қон-томир касалликлари профилактикасини ўтказишда физиотерапия усулларидан кенг фойдаланилмоқда. Бу масалани илмий асосда ҳал этишда республика физиотерапия ва курортология илмий-текшириш институтида кузатиш ишлари олиб борилди ҳамда яхши тажрибалар тўпланди. Одатда, физиотерапевтик ва бальнеологик даво бош мия қон-томир касаллигининг «даракчи» симптомлари пайдо бўлгандан 1,5—2 ойдан сўнг ўтказилади.

Тошкент минерал суви ваннаси ва циркуляр душ қабул қилиш яхши натижа бермоқда. Айниқса, йод билан гидроаэроионизация қилиш жуда қўл келади.

Бош ва бўйинни массаж қилиш, даволаш физкультураси ва оксиген билан шифоланиш комплекслари бош мияда қон айланишини нормаллаштиради.

Касалликнинг оғир-енгиллигига қараб, поликлиника ёки стационар шароитида ҳар йили бир ёки икки маротаба тўлиқ даволаш курсини ўтказмоқ лозим.

Шундай қилиб, қон-томир касалликларининг олдини олабилсак, соғлом ҳаёт кечириб, узоқ умр кўрамиз.

Н. М. МАЖИДОВ,
медицина фанлари доктори, профессор.

БРОМ ВА ОРОМ

БУЮК аллома Абу Райҳон Беруний «Кичкина нарсани камситма. Кичик нарсанинг ҳам ўзига яраша фойдали жиҳати бор» деб ёзган эди. Бу доно фикр мўъжизакор кимё фанига ҳам тўла тааллуқлидир.

Кимёвий моддаларнинг турлари кўп. Микроэлементлар ҳам кенг тарқалган. Аммо, уларни киши соғлиғи учун ҳаётий зарурият эканлигига кўпинча аҳамият бермаймиз. Ваҳоланки, организмнинг ривожига, ҳаёт кечиришга табиатнинг сероб ноз-неъматлари — оқсиллар, витаминлар каби микроэлементларнинг ҳам катта нафи бор. Мисол қилиб, ҳаёт учун жуда зарур бўлган микроэлементлардан бири бромни олиб кўрайлик.

Академик И. П. Павлов бромнинг модда алмашувида тутган ўрни ҳақида гапирар экан, унинг киши асабини мустаҳкамлашда нақадар катта роль ўйнашини алоҳида таъкидлаган. «Инсоният шунинг билан ҳам бахтиёр бўлиши керакки,— деган эди олим,— унинг ўз ихтиёрида асаб системаси учун энг қимматбаҳо дори — бром бор».

Шу сабабли медицинада бром микроэлементидан кенг фойдаланилади. Бу микроэлемент турли ўсимликларда мавжуд. Айниқса, дуккакли экинларда, чунончи нўхотда кўп учрайди. Гуруч ҳам ўзида бромни сақлайди. Балиқ таомлари орқали ҳам организм бу хил фойдали модда билан таъминланади.

Бром асаб системасини яхшилаши билан бирга, қон босимини нормаллаштиради, юрак-қон томирлари фаолиятини тартибга солади. Қисқаси, бром микроэлементларнинг кичик бир тури бўлса-да, унинг инсон соғлиғи учун фойдаси ниҳоятда каттадир.

Давлат САЪДУЛЛАЕВ,
Тошкентдаги нефть ва химия илмий-текшириш институтининг илмий ходими.

МАЛҲАМДЕК ТАТИЙДИ

«...ШИРИНСУХАН, дилкаш кишиларнинг садқаси кетсанг арзийди. Шифокор Хожи Асқарович ҳам шундай олижаноб қалб эгаларидан экан. Биринчи учрашишимиздаёқ у мени худди қадрдон дўст-биродарлардай қарши олди. У бизни қалбга малҳам бўлувчи ширин сўзлари билан ҳам даволади. Санаторийдаги бошқа шифокорлар ҳам бош врач Ҳ. Асқаров каби чексиз ҳурматга сазовор десак айни гапни айтган бўламиз».

Орджоникидзе районидаги 25-мактаб директори С. Содиқовнинг дил сўзларини ўқиб туриб, ажойиб медик олим М. Мудровнинг мана бу гапини беихтиёр эсладик: «Сен дардни ва беморни билдинг, шу билан бирга бемор ҳам сенинг ким эканлигингни билиб олди. Ҳастанинг ишончини, ихлосини қозониш учун унинг тўшаги олдида ҳушёрлик, донолик ва сабр-қаноат лозим. Шифокор учун бу фазилатлар ниҳоятда зарур».

Ўз ҳузуридаги кишига оддий пациент ёки даволанувчи деб эмас, аксинча катта умид билан келган инсон деб қараш Луначарский номидаги юрак-асаб касалликлари санаторийси барча врачлари учун бурч бўлиб қолган. Салкам чорак асрдирки, Хожи Асқарович шу шифобахш даргоҳнинг бош врачи.

Бу орада санаторий саҳни анча кенгайди. Беморларни даволашда медицинанинг янги методлари ва дори-дармонлардан фойдалана бошланди. Кейинги вақтда тўрт камерали ванна ишга тушди. Нафас олиш йўлларини даволайдиган ингаляция аппарати, асабни мустаҳкамлайдиган циркуляр душ, аэрозол қурилмасидан фойдаланилаётир. Функциональ диагностика жуда қўл келди. Менюга миллий таомлар киритилди...

Санаторий бўлимларига М. Маюрика, А. Бобоева каби касбига меҳр-муҳаббат қўйган, инсон саломатлигини қўриқлашдек муқаддас ишга ўз ҳаётларини бахшида этган шифокорлар бошчилик қилишмоқда.

Бу ерда қарор топган илғор тажрибалар республика курортлар бошқармаси томонидан бир неча бор маъқулланди. Коммунистик меҳнат коллективи деган ном олган шифохона ўтган йили социалистик мусобақа ғолиби бўлди ҳамда бутуниттифоқ курортлар бошқармасининг дипломи билан тақдирланди.

— Одатда, дори-дармонлар бемор дардини енгиллаштиради, соғайтиради, — дейди бош врач. — Аммо, биз шифокорлар, баъзан ҳар қандай дори-дармондан ҳам кучли бўлган ҳушмуомалалик билан даволаш методини унутиб қўямиз. Бир оғиз ширин сўз, ҳушмуомалалик шифокор қаршисида ўтирган беморга қанчалар яхши руҳий таъсир этишини билсангиз эди!..

Дарҳақиқат врачнинг бир оғиз ширин сўзи ҳастага малҳамдек татийди. Аксинча, қўпол, ноxуш муомала унда умидсизлик туғдиради, саломатликни издан чиқаради. Чунки, ташқи муҳит таъсири барча сезги аъзолари орқали мияга оқиб келаверади, кишининг асаби бузилиб, турли касалликлар келиб чиқади.

Умуман, беморга сезгир бўлиб, унинг руҳини яхши гап билан кўтариш даволаш воситаси сифатида медицинада биринчи ўринга қўйилаётгани бежиз эмас. Даволанувчилар асабларини мустаҳкамлаш, юрак фаолиятларини яхшилаш каби муолажалар билан шуғулланадиган шифохона учун беморнинг кўнглига тасалли бериш орқали унинг дардини енгиллаштириш, медицина тили билан айтганда, психотерапия жуда ҳам муҳим.

...Санаторийда доим сокинлик ҳукмрон. Павильонларнинг ичи озода, саранжом-саришта. Каттагина майдонни эгаллаган боғ баҳри-дилингизни очади. Бу ернинг оромбахш ҳавосидан тўйиб-тўйиб нафас оласан, киши!

Санаторий саҳни кейинчалик тагин ҳам кенгаяди. Яна қўшимча павильонлар қурилади. Ўринлар сони 500 тага етади.

А. АЛИЕВ.

Сиз бу суратда (чапдан) санаторийнинг врач-терапевти В. Егорова, врач-биохимиги И. Шахновидзе, медицина бўлимининг мудири М. Кушнер ва врач-невропотолог А. Бобоеваларни кўриб турибсиз.

А. Абалян фотоси.

САВОЛ-ЖАВОБЛАР БУРЧАГИ

ҲАСТАЛИКНИНГ БОШ САБАБЧИСИ

РЕДАКЦИЯМИЗГА ота-оналардан ҳам хатлар келиб туради. Уларнинг айримларида болаларда учрайдиган хасталикларнинг келиб чиқиш сабаблари сўралади.

Биз «Хотира киши асаби билан боғлиқми?», «Дудуқланишнинг асосий сабаби нимада?» деган мазмунда ёзилган мактубларни ҳам олдик. Қуйида, бу саволларга мутахассисларнинг жавобларини ёритдик.

ХОТИРА

ХОТИРА киши ҳаётида катта аҳамиятга эга. Хотира бўлгани сабабли ҳам биз кўрган, билган воқеаларни эсда сақлаймиз, ўтмиш ҳаётимизни аниқ эслаймиз.

Одамнинг асаб системасида бир вақтнинг ўзида жуда кўп таъсирланувчи нарсалар ҳаракат қилгани сабабли, мияда ҳам ана шунга мос тушувчи талайгина ҳаяжонланиш вужудга келади. Булар бир-бирлари билан доимий алоқада ҳаракат қиладилар.

Академик И. П. Павлов бу ҳодисани вақтинчалик асаб алоқалари деб атади. Чунки, улар ҳаяжонланиш орасида гоҳ пайдо бўлади, гоҳ йўқолиб кетади. Инсон бундай алоқачаларга эга бўлгани учун ҳам воқеа-ҳодисалар аксини ўзида тамғалаб қолдиради, керак бўлган пайтда уни эслайди, уларни бошқалари билан боғлайди, ниҳоят воқеа-ҳодисаларни бус-бутунлигича тасаввур қила олади.

Бир кишининг ўзида хотира бир томонлама яхши, иккинчи томонлама эса у даражада яхши бўлмаслиги мумкин. Биров кишиларнинг афти-башарасини яхши эсда қолдиради, исмларни эса тез эсдан чиқариб юборади. Биров рақамларни осонлик билан эсда тутади, шеър ёдлашга келганда нўноқлик қилади.

Сезги органларининг иштирок этиш даражасига қараб хотирани эшитиш, кўриш ва ҳаракатлантирувчи турларга бўлишади. Бинобарин, биров эшитганини, биров ёзиб олганини яхши эсда сақлайди.

Хотира руҳий функцияларнинг бири бўлгани учун ҳам унинг қай аҳволдалиги организмнинг умумий ҳолатига кўп жиҳатдан боғлиқ. Киши хоҳ ақлий, хоҳ жисмоний меҳнат билан шуғуллансин, организмнинг ҳолати учун кунни тўғри тақсимлаши, вақтида ишлаши ва вақтида дам олиши катта аҳамиятга эга. Ҳамма ишни режим асосида ўз вақтида қилган киши меҳнатдан толиқмайди, воқеа-ҳодиса ва бошқа нарсаларни тез ўзлаштиради, уларни узоқ вақтгача эсида сақлайди. Тўйиб ухламаслик, спиртли ичимликлар ичиш ва чекиш киши хотирасини бўшаштиради.

Нарсаларни тез ўзлаштириб олиш ва уларни узоқ вақт эсда сақлашнинг муҳим шартларидан бири кишининг диққат қилишидир. Бирор мақола ёки китобни диққат қилмасдан қанчалик ўқиманг, унинг бирор воқеаси эсда қолмайди. Демак, факт ва далилларни эсда узоқ қолдириш учун уларни ўйлаб, фикрлаб ўрганиш лозим.

Хотирам яхши бўлсин десангиз асабингизни сақлашни ҳам унутманг.

Ю. РОЗИНСКИЙ,
врач.

ДУДУҚЛАНИШ

...КЕЧАСИ, кутилмаганда уйда тўс-тўполон бошланди. Ота-онанинг жанжалидан болалар қўрқиб уйғониб кетишди. Кичик ўғилга шовқин ёмон таъсир қилган эди. У кўп йиғлади, анчагача ухлай олмади.

Эрталаб турганда у гапираолмай, дудуқланарди. Бир неча кундан кейин бола яна гапира бошлади. Аммо, унинг нутқи жуда ўзгарган эди. Сўзларни узоқ вақт гапира олмай зўриқар, юзлари қизариб кетарди.

Она хавотир бўлиб, унинг нуқсонини тузатмоқчи бўлди. Асаби қайнаб, койиб ҳам берди. Бу ҳол болага ёмон таъсир қилди.

Бола, айниқса ёт одамлар олдида кам гапирарди. У энди тобора дудуқланиб гапирадиган бўлиб қолди. Фақат мутахассис — логопеднинг даволаши туфайли бола бу нуқсондан қутилди.

Кўраяпсизми, дудуқланиш қўрқувдан бошланиб, асабга ёмон таъсир кўрсатади. У организм заифлашганда ёки руҳий изтироб чекканда қайтадан пайдо бўлиши мумкин. Мактаб ёшидаги болаларга мазкур касаллик, айниқса ёмон таъсир қилади. Бу, асабийлик симптомини уйғотади.

Касаллик туфайли ўқувчи уятчан, журатсиз бўлиб қолади. Бировларнинг калака қилишларидан қўрқиб, ўзини четга олиб юради. Боланинг асаб симптомлари зўрайиб, жиззакилиги ортади. Ёмон ухлайди, иштаҳаси бўғилади.

Дудуқланишга қарши курашда нималарга эътибор бериш лозим? Аввало, болани калака қилмаслик ва уни дудуқлангани учун койилмаслик керак. Аксинча, унга меҳрибонлик кўрсатиб, айтганини бажо келтириш, тинч шароит яратиб бериш даркор.

Иложи борича, бола билан камроқ суҳбатлашиш, уни кам гапиртириш лозим. Даволовчи мутахассис — логопедга кўрсатишни унутмаслик керак. Даволаниш қанча эрта бошланса, шунча яхши!

Г. ПИВОВАРОВА,
врач-невропатолог.

ДОНОЛАР БИСОТИДАН

✦ ЖАҲЛ чиқса, ақл кетади».
ХАЛҚ МАҚОЛИ.

✦ «ЖАҲЛ аҳли билан кимки улфат бўлғай,
Ул улфати ичра юз минг офат бўлғай».
А. НАВОИЙ.

✦ ЁМОН кайфият бошқаларни ҳам бахтсиз қилади».
Л. ТОЛСТОЙ.

✦ «БИР дамлик жаҳолат — қисқа муддатли девоналикдир».
К. ГОРАЦИЙ.

✦ «ҒАМГА берилсанг, у сени баттар гирдобига тортади».
В. ШЕКСПИР.

✦ «КИШИ ёшининг улғайишидан эмас, балки ғам-ғуссадан қарийди».
ХАЛҚ МАҚОЛИ.

✦ «ОДАМ ақли олдида ғам ҳеч нарса эмас».
Ф. ПАНФЕРОВ.

✦ «СИҚИЛГАН кишига кулги бахш этмоқ, бир ботмон қанддан билгил яхшироқ».
А. ЖОМИЙ.

✦ «ЖАҲЛДАН қарийдилар кулгидан яшарадилар».
ХАЛҚ МАҚОЛИ.

ЖАҲЛ ЧИҚСА, АҚЛ КЕТАДИ

БИР КИШИ оиласи билан тез-тез жанжал қилиб турарди. Унинг бақиргани, сўкингани ёнвери қўшниларникига ҳам эшитиларди. У бўлар-бўлмасга чинни буюмларни отиб синдирарди, ўзини-ўзи урарди.

Тўғри, бундай одамлар ўз оиласининг, бировларнинг тинчлигини бузади, болалар тарбиясига путур етказади. Гап шундаки, кишининг асаб системаси ниҳоятда нозикдир. Ундаги ҳужайралар инсоннинг жуда ёшлигидан таркиб топади ва умрининг охиригача хизмат қилади. Аммо, асаб системаси жаҳл ва жаҳолат бўронига дуч келаверса, барвақт ишдан чиқади ва тиклана олмайди. Баъзан, киши бир умрга ногирон бўлиб қолади.

Сизга айтсак, мускуллар, суяк, ички органлар [ошқозон ва ичаклар, жигар, буйрак ва бошқалар] қанчалик шикастланмасин, асли ҳолига келиши мумкин. Аммо-лекин, ишдан чиққан асаб толалари эса, қайта тикланмайди [масалан, полиомиелит ёки асаби яралланган қўл, оёқ].

Модомики, шундай экан, асабни бузиб, арзимас нарсаларга изтироб чекиш керакми! Ваҳоланки, асаб системасининг узоқ йилларга қадар бузилмасдан, бир маромда ишлаши, аввало кишининг ўзига боғлиқ. Ҳаётда шундай воқеалар бўладики, бирдан кишининг фиғони ошади, дунё кўзига тор бўлиб кетади, баъзан ўлимга ҳам рози бўлади. Бироқ, орадан бироз вақт ўтгач, бекорга арзимас нарсадан шунчалик изтиробга тушганлигини тушунади. «Шунга ҳам фиғоним ошиб юрибдими» деб, ўзига-ўзи тасалли беради.

Аслида жаҳл чиққанда бош мия марказининг иши сўнади, мушакларнинг таноби тортилади, қон томирлар торайяди, қон босими ошиб кетади, одамнинг ранги ўчади, кўзларига қон тўлади. Буни енгиш мумкин. «Жаҳолатни мулойимлик билан енг, чунки жаҳолат пардаси кучли, ақл нурини тўсиб қўяди» деган нақл бежиз айтилмаган.

Киши ўзини тута билмаса, арзимаган нарсадан сиқилса, асаб системасини барвақт ишдан чиқариб қўяди, бирор касалликка мубтало бўлади.

Руҳан азоб чекиш ҳам касаллик келтириб чиқаради ва азобни янада оғирлаштиради. Олимларнинг исботлашларича, руҳан изтироб чекиш одамнинг тез қариб қолишига олиб борадиган асосий сабаблардан биридир.

Шундай экан, ғам-ғуссага дилдан жой бермаслик, арзимаган нарсага асабни бузмаслик керак. Ҳаёт гўзал ва ширин. Ана шу тотли туйғулар билан яшаганга нима етсин!

З. ЭГАМБЕРДИЕВА,
медицина фанлари кандидати.

Калинин район ички ишлар бўлими ходимлари ўртасида жанговар ва сиёсий тайёргарлик машғулотлари доим юксак савияда ўтказилади. Бунда милиция майори, лектор Ҳасан Насриддиновнинг хизматлари катта. Суратларда: бўлим ходимлари навбатдаги машғулотда.

А. Абалян фотолари.

ЖУРНАЛИСТЛАР МАҲОРАТИ МАКТАБИДА

Тошкент область партия комитети ҳузуридаги журналистлар маҳорати мактабининг навбатдаги машғулоти бўлиб ўтди. Машғулотда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлими мудирининг ўринбосари, фалсафа фанлари кандидати, доцент Ш. Ғ. Яхёев «КПСС XXIV съезди ишлаб чиққан Тинчлик программасининг тантанаси» деган темада лекция ўқиди. Область партия комитети пропаганда ва агитация бўлими лектори Ю. А. Врадийнинг лекцияси эса КПСС нинг ҳозирги босқичдаги иқтисодий сиёсатига бағишланди.

Машғулотда сўзга чиққан Тошкент давлат университети журналистика факультетининг доценти Ф. П. Нестеренко газеталарни безаш санъати тўғрисида гапирди. «Алмаликский рабочий» газетаси редактори Л. Лаврина, Чирчиқда чиқадиган «Химик» кўп нусхали газета редактори В. Попов ва «Ташкентская правда» газетаси бўлими мудири В. Ломовцев социалистик мусобақани ёритишда тўпланган тажрибаларни ўзаро ўртоқлашдилар.

Машғулотда Тошкент область партия комитети пропаганда ва агитация бўлими мудири Ш. Н. Тошпўлатов иштирок этди.

СПОРТ

ЖАМИЯТ БИРИНЧИЛИГИ

Яқинда Наманганда «Буревестник» кўнгилли спорт жамияти Ўзбекистон советининг бокс бўйича биринчилиги бўлиб ўтди. Қизғин учрашувларда Тошкентнинг иккита коллективи, Наманган, Фарғона, Қўқон, Самарқанд боксчилари иштирок этишди.

Рингдаги қизиқарли «жангларда» тошкентлик ва наманганлик чарм қўлқоп усталари яхши маҳорат намойиш қилдилар. Айниқса мезбонлар дадил ҳаракат қилиб барча вазндаги учрашувларда зачёт очколарини қўлга киритдилар. Бу уларга умумкоманда ҳисобида шоҳсупанинг энг юқори поғонасидан ўрин олиш имконини берди. Кейинги икки совринли ўринни Тошкентнинг биринчи ва иккинчи коллективлари ишғол қилдилар.

Шахсий ҳисобда тошкентлик боксчилардан А. Жандаров, Э. Баратохунов, Т. Маукешев, Б. Октамов, А. Саидиев ва И. Экономуслар жамият чемпиони бўлдилар.

●

ЭНГ ЯХШИЛАР САФИДА

Ўтган йилги мусобақалар натижаларига кўра мамлакатнинг юздан зиёд спортчиси энг яхши сузувчилар сафига киритилди. Улар орасида тошкентликлардан «Меҳнат» жамияти вакили Алла Волкова ва армиячи Фарид Гайсинлар ҳам бор.

Шуниси эътиборга сазоворки, вакилларимиз номи мамлакат сузиш федерацияси рўйхатида тўрт марта тилга олинди. А. Волкова 100 метрга брасс усулида сузишда олтинчи, икки юз метр масофада эса учинчи ўринни олган. Ф. Гайсин эса комплекс сузишда 200 метр масофада ўнинчи, 400 метр масофада эса олтинчи ўринда турибди.

●

„МЕҲНАТ"— ҒОЛИБ

Пойтахтдаги «Ёшлик» спорт аренасида енгил атлетика бўйича кескин мусобақалар бўлиб ўтди. Республикамиз спорт жамиятларининг вакиллари бу ерда «Ёшлик» спорт аренаси кубоги учун баҳс юритдилар.

Икки кунлик кескин курашлардан сўнг ҳаммаси бўлиб 399 очко тўплаган «Меҳнат» жамияти вакиллари бош совринни қўлга киритдилар. Иккинчи ўринни «Буревестник», учинчи ўринни эса спартакчилар эгаллашди.

●

ОЛМАЛИҚЛИК СОВРИНДОРЛАР

Олмалиқлик ёш курашчилар «Меҳнат» кўнгилли спорт жамиятининг шахсий команда биринчилигида катта муваффақият қозондилар. Улар Тошкент шаҳри ва қаршилик эркин курашчиларни ортда қолдириб, биринчи совриндор бўлдилар.

Ўнта вазнда бўлган беллашувларнинг олтитасида олмалиқлик спортчилар ўз рақибларининг курагини ерга теккиздилар. Айниқса О. Пак, А. Холодов ва Ю. Бриксинлар юксак маҳорат кўрсатишди. Шуниси қувончлики, бу мусобақага олмалиқлик ёш полвонлар бошқаларга қараганда анча яхши тайёргарлик кўрганлари сезилиб турди.

ДУНЁ ОВОЗИ

чет эл хабарлари

НЕПАЛЬ МАЪМУРЛАРИНИНГ ЧОРАЛАРИ

КАТМАНДУ, 17 февраль. (ТАСС мухбири). Маъмурлар Непаль пойтахтида махсус рейд ўтказишди. Тинтув натижасида касб-ҳунари йўқ, тиланчилик билан яшовчи ўнлаб кишилар ушланди. Жамоатчилик ва матбуот кейинги вақтлар шаҳарда дарбадар ва гадолар кўпайиб кетганлигини таъкидлаб қўйган қаттиқ талабларидан сўнг шу чоралар кўрилди. Бундай кишилар асосан Катмандудаги туристлар маркази атрофида йиғилишади. Уларнинг бирови ажнабийларга хира бўлиб ёпишиб садақа сўраса, бошқа бирови ерга ўлтириб олиб кўпинча сохта майиблиги ва жароҳатини кўрсатиб тиланчилик қилади.

Қўлга олинганлар орасида ёшлигига қарамай гадоликни ҳунар қилиб олган ўспиринлар ҳам кўп эди. Буларнинг ҳаммаси ичкилик ва гиёҳвандликка ружу қилиб улгурган.

Катманду жаҳон туристлар марказларидан бири деб бежиз айтилмайди. Ҳар йили бу ерга турли мамлакатлардан туристлар келиб туради. Қўйингчи шу туристларни маҳаллий гадолар ва дарбадарлардан ташқари бошқа мамлакатлардан тиланчилик қилиш мақсадида бу ерга келган кишилар ҳам шилиб туришган.

Исқирт хиппилар Непаль ёшларига жуда катта зарарли таъсир ўтказмоқда. Матбуотни неча бор ўқтиришича, улар Непаль ёшларини ўзига хос «енгил-елпи ҳаёт кечиришга», маҳаллий аҳолини гиёҳвандликка ўргатмоқда.

Непаль ҳукумати мамлакат ёш авлодини шундай одамларнинг зарарли таъсиридан муҳофаза қилмоқ учун мамлакатга кириш қоидаларини қаттиқлаштирди. Наркотик моддалар савдо-сотиғи таъқиқланди. Энди маъмурлар бошлаган янги кампания пойтахтни гадо ва дарбадарлардан ҳоли қилишдан ташқари уларни фойдали меҳнат билан шуғулланишга мажбур этади.

В. МАНВЕЛОВ.

АФҒОНИСТОНДА МУЗОКАРАЛАР

ҚОБУЛ, 17 февраль. (ТАСС). Бугун бу ерда Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министри С. Мамарасулов бошчилигида Қобулга келган совет делегацияси билан Афғонистон расмий вакиллари ўртасида музокаралар бошланди.

Музокаралар чоғида ҳар икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик программасида кўзда тутилган ирригация ва энергетика соҳасидаги лойиҳаларни амалга ошириш бўйича Совет Иттифоқининг Афғонистон республикасига янада кўмаклашиши масалалари муҳокама қилинмоқда.

НАРХ ОШМОҚДА

ПАРИЖ, 17 февраль. (ТАСС). Францияда ноннинг нархи яна ошди. Нарх яна кўтарилганлиги натижасида ҳар хил нон-булка маҳсулотлари нархи 5-8 процент қимматлашди.

Айни бир вақтнинг ўзида Германия Федератив Республикасида ҳам озиқ-овқат маҳсулотлари нархи яна кўтарилди.

ҚИТЪАЛАРДАН ДАРАКЛАР

ПРАГА. Чехословакия Компартияси Марказий Комитетининг таклифига биноан, ПКП Бош секретари А. Куньял бошчилигидаги Португалия Коммунистик партияси делегацияси Чехословакияга келди.

РИМ. Италияда иқтисодий тушкунлик саноатнинг асосий соҳаларида ишлаб чиқариш анча қисқартиришига олиб келди. Италия металлургия саноати уюшмасининг маълумотларига кўра, мамлакатда чўян ва пўлат эритиш шу йилнинг январидан ўтган йилнинг шу ойига нисбатан 16 процент камайган.

Прокат ишлаб чиқариш ҳажми 1975 йилнинг декабрида 1974 йилнинг шу ойига нисбатан 6 процент камайди, дейилади уюшманинг ахборотида.

ВАШИНГТОН. АҚШ давлат секретари Г. Киссинжер Латин Америкаси бўйлаб тўққиз кунлик сафарга жўнаб кетди. Г. Киссинжер сафар чоғида Венесуэла, Бразилия, Перу, Колумбия, Коста Рикага расмий визит қилади ва шу мамлакат раҳбарлари билан музокаралар ўтказади.

АММОН. Исроил 1967 йилги агрессия чоғида босиб олган ерларида 41 та ҳарбийлаштирилган маскан барпо этди. Шу жумладан Голан тепаликларида 19 маскан, Иордан дарёсининг ғарбий соҳилида 14 маскан ҳамда Ғаза ва Рафоқ секторида 8 маскан барпо этди. 10 та маскан қуриб битказилиш босқичида турибди.

Босиб олинган территория ишлари билан шуғулланувчи Иордания бошқармасининг Иордания ҳукумати бошлиғига юборган докладида шу ҳақда гапирилади.

ДОР-УС-САЛОМ. Танзания экономикасида чойнинг роли тобора ортиб бормоқда. Танзания чой кенгаши вакилининг маълум қилишича чой мамлакат экспортининг ажралмас бир қисми бўлиб қолган.

Бултур давлатнинг чет элларга чой сотишдан туширган даромади чет эл валютаси билан 120 миллион Танзания шиллингига етган.

1976 йилнинг бошларида чой тайёрлаш 13 минг тоннага етган.

Бу рақам 1975 йилнинг бошидагидан 2 минг тонна кўп. Танзанияда чой етиштиришни кўпайтириш ишлари асосан янги чойзорлар вужудга келтириш ҳисобига бўлмоқда. (ТАСС).

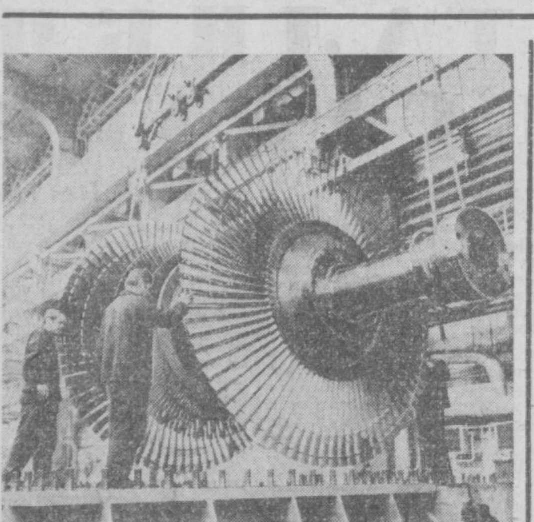

Социалистик Чехословакия саноати мамлакат гидроэнергетикасининг ҳамда иссиқлик электростанцияларида фойдаланиладиган турбиналар билан тўла-тўкис таъмин этмоқда. Бундан ташқари «Шкода» ҳамда «ЧКД» бирлашмаларида тайёрланаётган бундай мосламалар чет мамлакатларга ҳам жўнатилиб турибди.

Суратда: Пльзендаги «Шкода» комбинати цехида навбатдаги турбина роторини ўрнатиш.

ЧТК—ТАСС фотоси.

ЖИНОЯТЧИЛАР БИЛАН КУРАШ

МЕХИКО, 18 февраль. (ТАСС). Мексика маъмурлари мамлакатнинг еттита штатида армия ва полиция кучлари иштирокида америкаликлар, мексикаликлар ва Куба эмигрант контрреволюционерларидан иборат тўдаларнинг ҳаракатини тугатиш мақсадида операция ўтказмоқда. Бу тўдалар наркотик билан яширинча савдо қилмоқдалар. Реакция прогрессив арбоблардан ўч олиш учун айни вақтда шу тўдалардан фойдаланмоқдалар. «Ультимас Нотисиас» газетасининг ёзишича, Синалоа штатидаги Кульяка шаҳрининг ўзидагина шу йил январь ойида 30 дан ортиқ киши ўлдирилган. Бу кишилар асосан деҳқонлар ва студентларнинг раҳбарларидир.

«Соль де Мехико» газетаси контрабандистлар билан кураш давомида Ғарбий Сьерра-Мардетизма тоғининг аҳоли кам яшайдиган районларида юзга яқин яширин қўнниш майдончалари бўлганлиги аниқланди, деб хабар берди. Шу Кульякан шаҳрида контрабанда билан шуғулланганлиги учун бир неча юз киши қамоққа олинган.

Юздан ортиқ автомат, мингга яқин тўппонча, кўп миқдорда афюн ва бошқа наркотик моддалар мусодара қилинган.

БИЗГА ЁЗАДИЛАР

ОММА ОРАСИДА

Орджоникидзе райони лекторлари ўтган йили омма орасида 4500 та лекция ўқидилар. Яқинда ўтказилган лекторлар кунида 30 сиёсий докладчи колхозчилар ва совхоз ишчиларига шу куннинг муҳим проблемалари ҳақида сўзлаб бердилар.

Бу фактлар район «Билим» жамияти пленумида тилга олинди. Сўзга чиққан ўртоқлар ўтган йили лекторлар томонидан амалга оширилган ишлар тўғрисида батафсил тўхталдилар. Илғор чорвадор Анастасия Чудаянинг илғор тажрибаси тўғрисида 138 та лекция ўқилди. Лекторлар бошқа жойларда туғилаётган тажрибаларни ҳам меҳнаткашлар ўртасида кенг пропаганда қилмоқдалар.

М. МИРСУЛТОНОВ.

ҚИШЛОҚ ЖАМОЛИ

Калинин районидаги Орджоникидзе номли колхоз аъзолари янги уйларга кўчиб ўтмоқдалар. Бош план асосида қурилган колхоз посёлкасида ҳозир савдо маркази, алоқа бўлими, дорихона ишлаб турипти. Марказда қурилган уй-жойларда 30 дан ортиқ оила ҳовли тўйлари ўтказди.

Хонобод қишлоғи ҳам йил сайин гўзаллашиб бораяпти. Яқинда Бахт уйи қурилиб, фойдаланишга топширилди. Қишлоқ ёшлари шу ерда никоҳдан ўтиб, мустақил ҳаётга қадам қўймоқдалар.

Н. БОИСОВ.

ҚУРИЛИШЛАР АВЖИДА

Қуйи Чирчиқ районидаги «Коммунизм» совхозида 30 дан ортиқ турар-жой, болалар боғчаси ва автогараж қурилиб, фойдаланишга топширилди. Қўшни Ленин номли колхозда ҳам қурилишлар авжида. Яқинда бинокорлар 500 ўринли клуб биносини қуриб битказдилар.

Район хўжаликларида кейинги йилларда қурилиш ишларини кенгайтиришга алоҳида эътибор беріляпти. Солдатское посёлкаси ҳам тобора кўркамлашмоқда. Яқинда бу ерда янги автостанция ишга туширилди. Шу автостанциядан ҳозир барча хўжаликларга ва қўшни район марказларига автобуслар қатнаётир.

Т. АЗИМОВ.

ҲАМ МУРАББИЙ, ҲАМ РАҲБАР

Эшон Аъзамович эрта билан кабинетига киргач стол устидаги янги почтага кўзи тушди. Ғазеталар, унинг ёнида эса бир неча мактублар. Одилхўжаев ҳар сафар янги почтани олганда энг аввал хатларни кўздан кечиради. Унинг одати шундай. Ҳамкасблари, дўстлари, шогирдлари, собиқ талаблари йўллашади бу мактубларни.

Эшон Аъзамович конвертларга кўз югуртирди. Буниси Хоразмдан, буниси қадимий Бухородан, бу эса Нукусдан.

— Нукусдан. Аҳмаджон Каримов, ким бўлди экан? Домла мактубни аста очиб сатрларга кўз югуртирди.

«Салом ҳурматли устоз. Сиҳат саломатмисиз, мен ўтган йил институтни тамомлаган талабангиз Аҳмаджон Каримов бўламан. Бизларга қилган насиҳатингиз, меҳрибончилигингизнинг қадрига энди тушуниб етяпман. Узр устоз. Сизнинг маслаҳатингизга муштоқман...»

Собиқ талаба ўз мактубида илмий иши ҳақида ёзиб устоздан маслаҳат сўрапти. Устоз мактубни ёпиб конвертга аста солар экан, бургут ўз полопонини учирма қилар экан, булутлар оша бемалол парвоз қилганда ҳам назорат қилишини кўз олдига келтирди. Кечқурун ишдан кейин шогирдига албатта жавоб ёзишга, маслаҳатларини беришга аҳд қилди.

Республикада энг йирик олий ўқув юртларидан бири — Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент темир йўли транспорти инженерлари институти кейинги йилларда қўшимча корпуслар билан янада кенгайди. Ҳозирда бу ўқув юрти 26 гектар ерни ишғол этади. 6 та ўқув корпуси, 6 та ётоқхона, намунали ошхона, почта, телеграф, улкан спорт комплекси, маиший хизмат бўлимлари, ҳиёбон бўлажак инженерлар хизматида. Бу ерни бамисоли кичик бир шаҳарча дейсиз.

Ўқув юртини ҳар йили 1700 дан зиёд студентлар битириб ҳаётга йўлланма олади, деярли шунча абитуриентлар қабул қилинади. 14 факультет ўзининг 100-дан ортиқ лабораториясига эга. Булар замонавий техника қуроллари билан жиҳозланган. Институтнинг Ашхобод ва Олмаотада ўз филиаллари, Душанба, Чимкент, Актюбинскда ўқув консультацион пунктлари мавжуд.

Ана шу йирик билим юртига Эшон Аъзамович бошчилик қилади. Студентлар ўртасида энг аввало меҳрибон мураббий сифатида танилган, ҳурмат топган Э. Одилхўжаев моҳир раҳбар, ташкилотчи ҳамдир. Техника фанлари кандидати Э. Одилхўжаев Фарҳод гидростанцияси қурилишида, Тошкент—Ангрен темир йўлини барпо этишда, Қорақалпоғистонда бир қатор шоликорлик совхозларини бунёд этишда, Тошкент қурилишида бевосита қимматли фикрлари билан иштирок этди. Унинг бу меҳнатлари ҳамда илмий кадрлар, олий малакали инженерлар тайёрлашдаги хизматлари муносиб тақдирланди. Устоз Меҳнат Қизил Байроқ орденига, фан ва техникада хизмат кўрсатган арбоб деган юксак унвонга сазовор бўлди, икки марта Ҳурмат белгиси ордени, кўплаб медаллар билан тақдирланди. Ҳам мураббий ҳам раҳбар Эшон Аъзамович ҳамон тинимсиз изланишда, илм-фанда забт этган чўққиларнинг сирларини эса талабаларга бажонидил ўргатмоқда.

Х. НОСИРОВ,
У. ШАРОПОВ.

Суратда: локомотивларни эксплуатация ва ремонт қилиш кафедрасида. Э. Одилхўжаев (чапда) техника фанлари кандидати Х. Нурхўжаев ва инженер М. Шамсиев билан кузатув пайтида.

А. Авазов фотоси.

Редактор
А. ИСМОИЛОВ.

РЕКЛАМА • ЭЪЛОНЛАР

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИДА

20 ФЕВРАЛЬ СОАТ 19.00 ДА,
21 ФЕВРАЛЬ СОАТ 17.00 ДА

СССР БИРИНЧИЛИГИ УЧУН «А» КЛАССИНИНГ II ГРУППАСИДАГИ «МЕТАЛЛУРГ» («Новокузнецк») — «БИНОКОР» (Тошкент) КОМАНДАЛАРИ ЎРТАСИДА

ХОККЕЙ

Билетлар ҳар куни соат 12.00 дан сотилади.

Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинмоқда.

Тошкент Давлат цирки

20 МАРТДАН 31 МАРТГАЧА
МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ БАҲОРГИ
КАНИКУЛ КУНЛАРИДА
СОВЕТ ЦИРКИ УСТАЛАРИ ИШТИРОКИДА

КАТТА ЦИРК ТОМОШАЛАРИ

Томошалар 11.00, 15.00, ва 19.30 да бошланади.

Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинмоқда.

Касса эрталаб соат 10 дан кеч 8 гача ишлайди.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00 — МОСКВА. 18.15 — ТОШКЕНТ. 18.20 — Физкультура ва спорт (тележурнал). 18.50 — Ўзбекистон Компартияси XIX съездининг қарорларини амалга оширамиз. 19.15 — «Ахборот». 19.30 — Миллионлар ленинча университети (Москва). 20.00 — КПСС XXV съезди делегатлари ҳикоя қиладилар. 20.10 — Ёзувчи Иброҳим Раҳимнинг ижодий портрети. 21.00 — «Ахборот». 21.20 — Концерт. 22.00 — «Вақт». 22.30 «Солдат отаси» (бадиий фильм). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.25 — ТОШКЕНТ. 11.30 — Ўқув кўрсатуви. 12.00 — «Ольга Корбутнинг қувонч, ташвиш, орзулари» (ҳужжатли фильм). 18.15 — МОСКВА. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 18.55 — ТОШКЕНТ. 19.00 — Болалар учун кўрсатув. 20.00 — Янгиликлар. 20.25 — Илмий-оммабоп фильм. 21.25 — Уйқусиз йўллар (бадиий фильм).

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 19|II да Оқшомдан тушгача, 20|II да Кўрмайин босдим тиконни, 21|II да Уйланиш, 22|II да Бой ила хизматчи (кундузи), Олтин девор (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 19|II да Жон қизлар, 20|II да Ҳалима.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 19|II да Тинмасин соз (16.00), 20|II да Ташвишланманг онажон (17.30).

КИНО

Инсон қалби ҳақида қисса — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК», САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (11.00, 13.30, 16.00, 18.45, 21.15), «ҚОЗОҒИСТОН» (12.00, 13.00, 16.00, 20.00), «МОСКВА» (11.00, 13.00, 16.00, 18.30, 20.45), «ДРУЖБА» (11.00, 14.00, 17.00, 20.00), «НУКУС» (11.00, 14.00, 17.00, 20.00).

Йўқолган экспедиция — НАВОИЙ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (12.00, 15.00, 18.00), «ЎЗБЕКИСТОН» (10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 21.30), «ҚОЗОҒИСТОН» (11.00, 19.00, 18.00, 21.00).

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»). Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана и областного Совета депутатов трудящихся.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26. ТЕЛЕФОНЛАР коммутатор — 330249 дан 330258 гача. Эълонлар — 338142.

Р. 03208. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри, «Правда Востока» кўчаси, № 26. Индекс 64634. В. 2492.